

uerū etiam ab ipsis ad huc in car-
ne manentibus aplis pbari potue-
rūt. Nam dñi nutu gerebat ut nō
solū apli qui viderant. sed et disci-
puli que auditu didicerant facta
xp̄i dictaq; consēberent quatinus se-
quentib; ecclie doctorib; ea que nō
viderant predicandi scēbendiq; fiducia
pariter et auctoritas preberet. Act
uero aplōz et p̄cipue beati pauli cui
indivisiuus in peregrinando comes
extitit beatus lucas. sicut viderat
ipse composuit. quoz noīs textus
quantū ex alioz hystoriis animadū-
tere potuim; continet annos xxiii
id ē tyberij cesaris annos sex. Sagi-
annos iii. claudij annos xiii. Cui
p̄ncipis petrus apls romā venit et
quarto anno fame facta octauo an-
no sūt iudei roma expulsi. neronis
annos quatuor quoz duos extremos
beatus paulus rome i libera mansit
custodia. Ex quo intelligim; i eadē
vrbe libzū esse composuit. Itemq;
ut p̄ iudeoz quoz reges eadem tem-
pora de discernā. Herodes philipp;
et lisanius tetrarche p̄fuerūt an-
nis sex. herodes rex qui et agrippa
qui cesaree perit annis sex. Agrippa
filius ei; sub quo paulus romā mis-
sus ē annis xv cui; restant usq; ad
subūsiōnē iherosolimoꝝ anni xii. h̄
distinctius executus sū ut cū cuius-
dem libelli reuoluas hystoriam. qd
sub quo tpe gestū sit euident; ag-
nosce possis. Nisi at explanationem
epistole beatissimi ewangeliste iohānis
cui; maximā ptem ex omelhis sc̄i au-
gustini latissima suauitate diffusis
compendiosus breuiator excerpti nō
nulla uero in calce etiā pp̄rio sudore
subtexui in quo utroq; opere si qd
utilitatis inuenieris dei donis ascribe

si quid supflūū multū conpatere

Primū quidem sermōne feci de
omib; o theophile que cepit
ihesus facere et docere. De
omib; se dicit xp̄i factis et dic-
tis in ewangelio sc̄psisse. nō qd oīa
comprehendere potuerit ne sit con-
trarius iohanni qui ait. Multa qui-
dem et alia signa fecit ihesus in cō-
spectu discipuloꝝ suoz que nō sunt
sc̄pta in libro hoc. Sed qd de oib;
elegit unde faceret sermōne que
iudicauit apta et congrua sufficere
officio dispensaciōis sue. Theophi-
lus interpretat; dei amator. ut a deo
amatus. Quicūq; ergo dei ama-
tor ē ad se sc̄ptū credat sue h̄c aūe
que lucas medicus sc̄psit inueniat
salutē. Et notandū qd ait q̄ cepit
ih̄s facere et docere quia ih̄s bonum
doctore instituens nulla nisi que
fecit docuit. Usq; in diem qua pre-
cipiens aplis p̄ spm sc̄m quos elegit
assumptus ē. p̄ h̄c hypbaton le-
gendū ē. p̄ t̄nsensionē. Usq; i diem
qua assumptus ē. Precipiens ante
assumptionē. id ē precepta dāns
aplis que ut h̄c ut i ewangelio le-
gūt. Est ergo sensus. Scripsi de
ih̄su a tempore quo cepit signa fa-
cere et docere usq; in diem qua eius
cōsummatiōis unde uenerat rediit. p̄
dies xl. apparens eis et loquens
de regno dei. Et conuersens ad
instruendam dñs fidē sue resurrec-
tionis sepius aplis post passionē suā
uiuus apparuit. Cibos sumit. candēq;
quā a mortuis suscitauerat pal-
pandam carnē exhibet. Sed alio
tri misterio p̄ hanc xl. diēz cū disci-
pulis conuersationē significat se or-

multa que promiserat p̄cia impletur
 Ecce ego uobiscū sū omibz diebus
 usqz ad cōsumationē sc̄li. Iste enim
 nūc hanc temporale terrenāqz vitā
 ut ip̄e in̄ annū t̄p̄a ut ip̄e in̄ ven-
 tos reli designat. Nam postq̄ con-
 sepulti fuerim⁹ cū xp̄o p̄ baptismū
 ī mortē quasi rubri maris calle trāsi-
 to necessariū ī hac solitudine dñi ha-
 bemus ducātū qui nos ad celestia
 regna pducāt ⁊ ymagis sue denario
 remunerans p̄cia sc̄i sp̄s q̄i vera
 uilei quiete beatificet. Vos at
 baptizabimī spū sc̄o nō post multos
 hos dies. Nondū fuerant apli bap-
 tizati nō tamē aqua sed spū sc̄o q̄o
 intelligim⁹ iam fuisse baptizatos
 siue baptismō iohānis ut nōnulli
 arbitrant⁹ seu q̄ magis credibile
 est baptismō xp̄i. Neqz enī ministe-
 riū baptizandi defuisset ut haberet
 baptizatos seruos. p̄ quos ceteros
 baptizaret quia nō defuit memora-
 bilis illius hūilitatis ministeriū quan-
 do eis lauit pedes. Cū ergo diceret
 dñs. quia iohannes quidē baptiza-
 uit aqua. neqz subiuñxit uos autē
 baptizabitis. sed uos at baptizabimi-
 ni spū sc̄o. quia neqz apli neqz seque-
 res eorū qui usqz hodie baptizant in
 certia. alit̄ q̄ iohannes idē ī aqua
 baptizac̄ p̄uenient. Sed tamē īuo-
 cato xp̄i nōie eodem virtus interior
 sp̄s sc̄i. que hōie aquam tribuente
 baptizatoz aīas simul et corpa pu-
 rificet qd̄ ī iohānis baptismō non
 fiebat. Non enī erat sp̄s datus qz
 ih̄sus nondū fuerat glorificatus.
 Sequit̄ igit̄ qui conuenerant inter-
 rogabant eū dīcentes. Dñe si ī t̄p̄e
 hoc restitues regnū isrl̄. quomodo
 apprensus eis locutus ē de regno dei

sp̄s quoqz sc̄i nō post multos dies
 p̄misit aduentū. Consequent̄ cū de
 eodem regno p̄mittant⁹ utrū uidelz
 mox adueniente spū sc̄o in p̄nti resti-
 tuendū. an ī futo⁹ sc̄is reseruandū
 credere debeant. Carnales enī adhuc
 discipuli resurrectioē xp̄i completa.
 continuo regnū isrl̄ credebant esse
 uenturū. Iuxta qd̄ cleophas ait. Nos
 at sperabam⁹ quia ip̄e esset redemp-
 turus isrl̄. Et euangelista p̄misit
 qz dñs iherosolimā uenturo estima-
 rent q̄ confectum regnū dei manifesta-
 ret⁹. Sed optebat impleri p̄phetiam
 que patri canens ait. Tu uero re-
 pulisti et spreuisti ⁊ distulisti xp̄m
 tuū. Peppulisti enī et spreuisti filium
 patris. quō cū ī passioē deseruit lo-
 quente. Deus me⁹ deus me⁹ quare
 dereliquisti me. Distulit at ut que
 sc̄i illo t̄p̄e regnatura putabant ex-
 pectent in die iudicij in sua maies-
 tate uenturū. Unde et ip̄e dñs sp̄i-
 ritale isrl̄ et regnū celeste a p̄phetis
 fuisse p̄missū insinuans ait. Nō est
 uestrū nosse t̄p̄a ut momenta que
 pater posuit ī sua potestate. Illius
 inueniens regnū tam secretū temp⁹
 est. ut patris tantūmodo sciencie pa-
 teat. Et qm̄ dicit nō ē uestrū sc̄e ope-
 dit q̄ et ip̄e sciat. cui⁹ oīa sūt que
 patris sūt. Sed nō expediat nosse
 mortalibz ut semp̄ incerti de aduen-
 tu iudicis. sic cotidie uiuant quasi
 die alia iudicandi sint. Sed accipietis
 virtutē sup̄uenientis sp̄s sc̄i ī uos ⁊
 eritis multū testes ī iherl̄m ⁊c. Et sup̄-
 ueniens inquit ī uos sp̄s sc̄o neqz
 regnū isrl̄ siue regnū dei ī isrl̄ ut
 putatis auferet sed uobis virtutē de
 me testificandi p̄bebit. Santūqz reg-
 ni illi⁹ t̄p̄a longe sūt ut prius nō solū

hanc iherosolymorum urbem. uerū oēs
iudee fines **De** hinc at et prime gen
samarie. et ad extremū nouissimos
quoq; p circuitū mundi terminos dñi
gelij fama prurrit. **Et** cū h' dixisset
indentib; illis eleuatus. **Marty**
quidē alia dñi locutionē cōmemorās
ait. **Et** dñs quidē ihc postq; locutus
est eis assumptus ē in celū. **Sed** quia
lucās significantius adiecit. cū hec
dixisset eleuatus ē ostendit pfecto
illis quos cōmemorauerat sermōib;
expletis. dñm ascendisse ad celos. **Et**
nubes suscepit eū ab oculis eorū. **Ubi**
q; creatura suo creatori prestat
obsequiū. Astra indicant nascentē.
patientē obnubūt recipiūt nubes
ascendēte redeuntē ad iudiciū co
mitabunt. **Ecce** duo viri asciterūt
iuxta illos in uestib; albis. **Albe** uest
tes exaltationi magis congruunt
quā hūiliatōi. **Et** ideo dñs ascende
te ī albis uestib; angeli apparent
qui nato dñō ī albis uestib; appare
nō dirūt. **Quia** qui ī natiuitate
sua apparuit deus hūilis. in ascen
sione sua ostensus ē homo sublimis.
Nam et locus congruit. dñs is qui
in hūili ciuitatula natus ē homo de
monte sublimi regressus ē ad celū.
Hic ihc qui assumptus ē a vobis in
celū. ob duas illis causas angeli vi
dent ut videlicet ascensionis tristitiā
regressionis cōmemorationē consola
rent. **Et** ut uere in celū illū ire mon
strarent et nō qī ī celū sicut helyam.
Sic ueniet quēadmodū vidistis eū
euentem in celū. id ē in eadem forma
carnis atq; substantia ueniet iudi
caturus in qua uenerat iudicandū.
Qui pfecto in mortalitate dedit na
turam nō abstulit. **Qui** eterna glo
ria ac diuina que quondā in mōte

tribus discipulis apparuit pacto
iudicio ab oib; scīs videbit. quando
tollet impius ne videat glām dei.
Tunc reuersi sūt iherlm a monte q
uocat oliueti. **Dñs** et saluator
noster pncipe tenebras deuictio ī
locū pacis et lūmis fideles educit.
meritoq; montē crismatis ascendit
scm pmissurū spm cui nos unctio
doret de oib;. **Qui** ē iuxta iherlm
sabbā habens iter. **Iuxta** hystoriā
indicat montē olyuaz. spacio mili
arij ab urbe iherlm esse discretū.
Sabbō eū iuxta legem plusq; mille
passus incedere nō licebat. **Iuxta**
allegoriam uero glām dñi ad pa
trem ascendētis intus intueri me
rebit. et spc scī pmissioē ditari q
hic sabbā itinere urbem ppetue pa
ris ingredit. **Et** iuxta psalm
sabbm ex sabbō. qui cū hic cessa
uerit a pueris ope illuc quiescit
in celesti retribucioe. at contra
qui ī hoc sclo qī p tempus sex de
rū salutē operari neglexit illo
quietis tpe de finib; beate iherlm
excludet. illud ewangelicū contēp
nens. **Orate** ne fiat fuga vestra
hyeme ut sabbō. **Sequit.** **Et** cum
introversent in cenaculū ascendit
ubi manebant. **Locū** in supiori de
signat quo iam eterna cōmūnicatio
ne sublati. ad supiora scientie ur
tutisq; conscenderant. **Jacobus** al
phci. et symon zelotis et iudas ia
cobi. **Putant** quidē duos fuisse
aplos iacobi uocabulo nuncupatos
iacobū uidelicet rebedi. et iacobū
alphci. tertiu uero iacobū fratrem
dñi nō aplm sed episcopū fuisse ihc
rosolymoz qd nequaqu uerū ē. **Sed**

iuxta ewangelioꝝ fidem eundem
iacobū filiū alphēi aplm̄ p̄fuisse
iherosolim̄s. Sciendū ē qđ frater
dn̄i dictus sit. eo qđ fuit marie ma
terterē dn̄i filius. cui⁹ iohannes &
ewangelista meminit. Stabant at
iuxta crucem dn̄i ih̄u inquitens ma
ter & soror matris eius marie ma
riam hanc cleophe a patre sue a fa
milia cognominans. quomō crū fra
ter dn̄i nō apl̄s sed tertius iacobz
esse dicat. cū et paulus cū nominet
apl̄m. Aliū at inquitens apl̄oꝝ uidi
nemine nisi iacobū fratrē dn̄i. Et
ewangelista martus eundem nō tertiu
sed alterū appellet dicens. Erant at et
mulieres delonge aspicientes inter qđ
erat maria magdalena & maria iacobi
minoris et ioseph mater & salome.
Cū crū maior et minor nō int̄ tres
sed int̄ duos soleant prebere distan
ciam. Minor iacobus alphēi appellat
ad distinctionē maioris qui erat fi
lius zebēdi. Lege libꝝ beati iheroni
mi ad ius heliadū. Symon at zelo
tis ipse est qui i ewangelis scribit. ca
naneus. cana quippe zelus interpretat.
Erat enī de viro galilee cana. ubi
dn̄s aquas conuertit in uinū. Et post
fratrem suū iacobū iherosolim̄oꝝ rexit
eccliam centūq; et viginti anoꝝ sub
traiano crucem ascendit. confobrinus
is scđm carnē saluatoris fuisse dice
bat. quia patrem ipsius cleopham fra
trem fuisse ioseph egēsyppus contesta
tus est. Judas uero iacobi idē ē qui i
ewangelis uocat. taddēus. missus q; ē
edissam ad abbagarū regem asiroene
ut ecclesiastica tradit hystoria. Beāt
Hī om̄s erant p̄secrantes vnamut
in oratione vnamut i oratioe p̄sec
rant qđ aduentū sc̄i sp̄s expectant. Sp̄s
enī sc̄s discipline effugiet fictū. Et ideo
quicūq; eius p̄missa cupierit accipe

dona p̄secrante debet instatē p̄ribus
fraterna caritate conditus

Erat at turba hoīm fere centū
viginti. Hic uiginti ab vno vsq;
ad quindecim paulatim et per
incrementa surgentes. quindecim gra
duum numerū efficiūt qui p̄t̄ vtriusq;
legis p̄fectionē i psalterio iusticie con
tinet. Et in quo vas electionis apud
petrū iherosolim̄us commorat. oportē
bat enī ut sacramentū qđ legislator
mannis exhibuit hoc noue gracie p̄e
dicatores suo nūo designarent. Viri
fratres oportet impleri scripturam
quā p̄dixit sp̄s sc̄s. In vndenario
nūo petrus apl̄s remanere metuit.
Om̄e p̄ccm̄ vndenariū ē. quia dū p
uerse agit p̄cepta decalogi transit
vnde quia nulla n̄ra iusticia p̄se in
notens ē tabernaculū qđ archam
dn̄i continet. intus vndecim velis ci
licius desup uelat. numerūq; apl̄oꝝ
duodenariū redintegrat ut p̄ duas
septenarij partes. ter enī quaterni
decenarius dipondij grām quā verbo
predicabant equo nūo seruarent.
Et qui mūdo quadriformi fidē sc̄e
trinitatis p̄dicaturi erant dn̄o dicen
te ite docete om̄s gentes. baptizan
tes eos in noīe p̄ris et filij & sp̄s sc̄i.
iam op̄is p̄fectionē nūo quoq; sacm̄e
to firmarent. Iuxta alciorem at intel
lectū dampnū ecclie qđ i falsis fra
tribus patit. hacten⁹ ex p̄te maxia
p̄durat incoꝛrectū. At cū i fine mūdi
p̄p̄ls iudeoꝝ qui dn̄m crucifixū recon
ciliandus ecclie d̄r uelut quinquā
gesimo die p̄pinquante apl̄oꝝ ē sumā
restaurata. Et hic quidē possedit a
grū de mercede iniquitatis. Cū dn̄m
vite uendidit terra uiuentiū amissa
agrū sanguis et mortis eterna scele
ris & noīs sui memoriam possidet. Ali
oquin nō ipse iudas emptū p̄ccio
sanguis agrū figuli possidere potuit.

qui relatis triginta argenteis tra-
ditionis crimen criminofiori ipse pro-
tinus morte multauit. **S**ed more sa-
cri eloqui possedit dictū est possi-
deri fecit sicut beatus iob ait ⁊ ab
hominabit me vestimenta mea id
est ab hominabilem me membra
corruptibilia reddent. **E**t suspensus
crepuit medius. **D**ignū sibi penam
traditoris meris inuenit ut videlicet
guttur quo uox prodicionis exierat
laquei nodus necaret. **D**ignū enim
locū interitus quesuit. ut qui ho-
minū angelozq; dñm morti tradi-
derat relo terraz. peiosus. quasi
aceris tantūmodo spiritibz sociand⁹.
Juxta exemplū achitophel ⁊ absa-
lon qui regem dauid psecuti sunt.
aceris medio periret. cui utriq; sa-
tis digno exitu mors ipsa successit
ut uiscera que dolū pdicionis conce-
perant rupta caderent ⁊ uacuas
euoluerent in auras. **Q**uā similima
pene mors. arcū heresiarchem dāp-
nasse refert. **U**t quia ille hūantate
xpī iste diuinitatem extingūe molieba-
t. ambo sicut sensu inanes uixerant.
sic quoq; uentre uacui perirent. **F**iat
habitatio ei⁹ deserta et nō sit qui ha-
bitet in ea. ⁊ episcopatū ei⁹ accipiat
alter. **P**latū quidem sūt isti uersicu-
li et palam beato petro interpretan-
te expositi. quia ⁊ uidas meritam
penuariatoris sue penā excepit. ab-
iensq; i locū suū. q̄te gehennā uide-
licet infernalem. cōmunē humane cō-
uersariōis habitatiōe impia ⁊ inma-
turi morte deseruit. **E**t nichilomin⁹
accipiente frō matthia locū ministerij
illius ⁊ apostolatus sacratissima per-
fectionis aplice summa restaurata est.
Sed notandū qd nequaquā iuxta vulga-
tam ediciōe de vno centesimo octa-
uo psalmo totū testimoniū ē sup̄tū

uerū extrema tantū ps. prior ue-
ro de sexagesimo octauo in quo dic-
tū est de iudeis fiat habitatio eoz
deserta et in tabernaculis eoz non
sit qui inhabitet. **Q**uā cū uellet bea-
tus petrus et iude abiectiōe et e-
lectiōe matthie testimonijs astru-
ere pphetiis iunxit testimoniū qd
de episcopatu matthie specialit⁹ et
illud qd de iudeoz in quoz nūc etiā
uidas erat abiectiōe generalit⁹ po-
sitū erat quodam nescio quo primū
imperito emendatore centesimo octa-
uo psalmo additū est. **Q**uā cū uide-
ret hos uersiculos parit⁹ a beato petro
positos suū psalteriū parit⁹ nō habuisse
putat⁹ cepit falsatū se habere rodrem
et q nō habuerat supradict⁹ psumpsit.
Eodem mo tercio decimo psalmo de
eplā pauli ad romanos octo uersus
quos ipse de diuisis psalmis et **ps**al-
pheta contexerat adiecti sūt. **Q**uoz
prim⁹ est sepulchrū patens ē guttur
eoz. **U**ltim⁹ nō ē timor dei ante ocu-
los eoz. **H**ec etiā que dixi. nō solū he-
braica ueritas et emendator septua-
ginta interpretū edicio. uerū apta
quoq; ratio conpbat. cū in eodē cente-
simo octauo psalmo. exceptis hīs
uersiculis. triginta sūt maledictiones
in uidam schariothem illat⁹ iuxta montē
argenteoz quibz dñm uende nō timuit.
Quoz p̄a hec ē. constitue sup eum
peccatōre. **E**xtrima uerū h̄ et operi-
ant⁹ sicut dyplōide confusione sua. **J**o-
seph qui cognominat⁹ barsabas qui
cognominat⁹ ē iustus et matthiam **bar-**
saba filius quietis matthias dei par-
uus int̄ptat⁹ de quo arator. **Q**uan-
tū inq̄t distat humana sup̄us uidi-
tis. parui merito t̄nscribit⁹ ille qui
laude hominū iustus erat. **E**t dederunt
sortes eis. **E**t nō hoc exemplo at qd
ionas ppheta sorte deprehensus sit in

different sortibz ē credendū cū priui
legia singulorū ut iheronim⁹ aut cōmu
nem legem omnino facere nō possint
Nam ibi et gentiles viri tempestate
roacti auctorē piculi sorte querebant
Et hic matthias sorte legit⁹ ne apli
electio mandato discrepae legis vete
ris uideret⁹ ubi sūm⁹ sacerdos sorte
queri iubebat⁹. Sicut de zacharia dr
scdm cōsuetudinē sacerdotij sorte exiit
ut incensū poneret. qui id circo ut
reor tunc sorte legebat⁹ ut i typo fi
guraret⁹ uerū semp querendū fuisse
sacerdotē donec ueniret cui reposi
tū erat. qui nō i hostiaz cruore sed
p xpū sanguinē introiuit semel in
scā eterna redemptioe inuenta cui⁹
hostia tpe pastis immolata. sed die
pentecostes spū scō in igne apparen
te uere consummata ē. Vteris enī e
rat cōsuetudis acceptas deo victimas
releste igne consumari. donec ergo
ueritas compleret figuram licuit ex
cereri. Unde ē qd matthias qui ante
pentecostē pentecosten ordinat sorte
querit. Septem uero dyaconi qui pos
tea nequaquā sortis agiturioe sed dis
cipulorū tantū electioe aplorū uero
oratione ⁊ man⁹ impositioe sūt ordi
nati. Quod si qui necessitate aliqua
compulsi deū putent sortibz exemplo
aplorū esse consulendū uideant hoc
ipso aplōs nō nisi collecto fratrum
ritu et precibz ad deū fuis egisse
Et cū complerent dies
pentecostes erant om̄s pa
rit in eodē loco. Hoc ē in re
narulo qd supius ascendisse narrant⁹
quicūqz enī spū scō adimpleri desi
derant carnis domiciliū necesse est
mentis contemplatioe trāscendant
Sicut at quadraginta dies quibz dñs
post resurrectionē cū discipulis con

uersatus est. conresurgente xpo peregrini
natiois hui⁹ designant eccliam. ita dies
quingagesim⁹ quo spū scō accipit⁹ per
fectionē beate quietis qua labor ecclie
temporalis denario remunerabit⁹ eterno
congruentē exprimit. Nam et ipse nūb
quadragenarius equalibz suis ptibus
computatis computatus addit amplius
ipsū denariū et facit quinquaginta
quadragenarij quippe numeri dimidiū
viginti quarta ps decem quīta octo
ortana quīqz decima quatuor vigesima
duo quadragesima vni. xx at ⁊ decē
et octo ⁊ quīqz ⁊ quatuor ⁊ duo ⁊ vniū
quīquaginta faciūt. cui⁹ competi facil
lime patet figura. qd pñs conflict⁹
gaudiū nobis iubeat quasi latent⁹ gene
rat sempiternū. aplō dicente. qd enī
i pñti momentaneū est et leue tribula
cionis nrē supra modū in sublimitate
etnū glē pondus opat⁹ in nobis. Vera
est at nrā beatitudo corpis et anime
Nos in mortalitate gloriances sūme
et beate trinitatis eterna uisione sa
ciari. nā corpis quatuor notissimis qua
litatibz consistim⁹. In interiore at hōie
ex toto corde ex tota aīa tota mente
deū dilige iubem⁹. et hoc ē pfectum
uite denariū diuine nos glorie pñti
uisione letari. Verū notandū iuxta hys
toriam qd apud antiquos dies penthe
costes quīquagesime quo lex data erat
ab occisione agri computabat⁹. hic at
nō a dñi passione. sed sicut beatus ex
ponit augustinus ab eius resurrectionē
dies quīquagesim⁹ quo spū scō missus ē
computat⁹. Qui redeunte signi ueteris
exemplo. ipse sibi manifestissime diem
dominicū suo consecuit aduentu. quo
etiā tempis articulo uerū pascha die do
minico monstrat eē celebrandū. Nam
sicut hic. sic et illic in ignis uisione de⁹
apparuit. dicente exodo. totus at mons

synai fumigabat eo qd descendisset
dn̄s sup eū in igne. Et factus ē repen
te de celo sonus tamq̄ aduenientis sp̄s
uehementis. **P** igne quidē dn̄s ut bea
tus papa gregorius exponit apparuit
sed p̄ semetipsū locutione interius fe
cit. Et neq̄ ignis deus neq̄ ille sonus
fuit. sed p̄ hoc q̄ exterius exhibuit
expressit hoc qd̄ interius gessit. **Q**ui
enī discipulos et zelo succensos et uer
bo cruditos intus reddidit foris linguas
igneas ostendit. **I**n significatiōe igit̄ ad
mota sūt elementa ut igne et sonitu sen
tirent corpora. igne uero inuisibili et vo
ce sine sonitu docerent corda. Et appa
ruerūt inquit illis dispartite lingue tam
q̄ ignis. **S**p̄s enī sc̄s in igne et linguis
apparuit qui om̄s quos repleuerit ar
dentes pariter et lon̄ loquentes facit
ardentes utiq̄ ex se et loquentes de se
simul et indicans quia sc̄a ecclesia p̄
mūdi terminos dilata om̄iū gentiū
erat uoce locutura. **P**oditq̄ sup̄ singu
los eorū. **Q**uid sedisse dicit̄ regie potes
tatis ē indicium ut certe quia requies
eū indicat̄ in sc̄is. **E**t reperūt loqui va
rijs linguis. **U**nicaem linguarū quā superbia
babylonis dissipat̄. **H**uilitas ecclesie recolle
git. **S**piritualit̄ aut̄ uarietas linguarū
dona uariarū significat gratiarū. Verū
nō in congrue sp̄s sc̄s intelligit̄. **I**deo
primū linguarū donū dedisse hominibz
quibz humana sapientia forinsecus et
dicit̄ et docet̄ ut ostenderet q̄ facile
possit sapientes facē sapientia dei que
interna est. **G**rant at̄ in iherl̄m habitā
tes iudei uiri religiosi ex om̄i natione
que sub celo ē. **C**onueniens puto p̄qui
rere quonā ipsi sint et ex qua captiui
tate iudei. quomō quidē illa q̄ in egyp
to fuerat ut in babilonia absoluta iam
fuerat romani at̄ nondū uenerant in
captiuitatem. **L**icet iam et ipsa immine
ret ultix commissi de saluatore p̄uaculi
sup̄est igit̄ ut intellegat̄ captiuitas

que sub antiochia facta ē qd̄ utiq̄
nō multis ante temporibz acciderat.
Quomō audiebat unusquisq̄ lingua
sua illos loquentes. **Q**uerit̄ in hoc
loco quomō unusquisq̄ audiebat lin
guis suis loquentes eos magnalia
dei. **U**trū hī qui loquebant̄ diuisis ser
monibz. **U**nusquisq̄ lingue hoc qd̄
dicebat̄ p̄ferabant. id ē ut unusquisq̄
eorū nūc hac nō alia lingua loquens
sic p̄ om̄s curreret. an in eo potius
erat mirabile qd̄ sermo eorū qui lo
quebant̄ qualibet lingua fuisset pro
nūciatus. **U**nusquisq̄ audienti sc̄dm suā
linguā intelligebat̄ ut uerbi gratia
unoquocūq̄ ap̄lo in ecclesia dicente.
Necessē enī erat tacentibz reliquis
unū loqui. et sermonē unū ad auditiū
om̄iū puenire. **I**pse sermo hanc ī se
uim habet. ut cū diuisarū gentiū audi
tores esset. unusquisq̄ sc̄dm linguā suā
illū unius sermonis qui ab ap̄lo fue
rat p̄nūciat̄ suscipet auditū et cape
ret intellēm. nisi forte sc̄dm hoc magis
uidebat̄ audiendū ē miraculū quam
loquendū. **E**t qui habitant mesopota
miam. uideam et capodociam. **J**udeam
hoc loco nō totam gentem sed p̄tem
illū. hoc ē tribū iuda et beniamin sig
nificat. ad distinctionē uidelicet sama
ree galilee decapoleos. et aliarū in ea
dem prouincia regionū. **Q**ue licet
om̄s una lingua loquerent̄ hebream
domesticam tamē singule dicendi speci
em habuere distinctam. **U**nde et petrus
in dñi passioe qd̄ galileus sit loquela
sua producit. **J**udei quorū et p̄seliti p̄
selitos id ē aduenas nūcupabant eos
qui de gentibz origine ducentes citri
citionē et iudaismū elige malebant
sicut actior in libro iudith fecisse nar
rat̄. **N**on solū ergo inquit qui natu
ra sunt iudei ex diuiso orbe conuenie
rant. uerū et hī qui de p̄uicio nati eorū

adhesere tituli. Alij at iridentes di-
cebant quia musto pleni sunt isti irri-
dentes licet mustice tamen uera testan-
tur qui non uino ueteri quod in nuptiis
ecclie defecit sed musto sunt gratie spi-
ritualis impleti. Jam enim uinum nouum in
utres novos uenerat cum apostoli non tunc
tustate letere sed in nouitate spiritus dei
magnalia resonarent. Non enim vos sicut
estimatis huius ebrii sunt cum sit hora diei
terra. Spiritus sanctus gloriam indiuidua tri-
nitatis mundo predicaturus tertia con-
uenient hora descendit. et quia super
dicuntur erant in oratione perseverantes
per te spiritum sanctum per orationis horam
preparat ut ostendat legentibus quia spiritus
sanctus gratia non facile percipitur nisi mens a
mundanis supponat intentione leuet. Tria
enim tempora quibus daniel in die fletu genua
sua et orare legitur tertia sexta et nona
hora ab ecclesia intelliguntur. Quia dominus
tertia hora spiritum sanctum reddidit sanctis multos
sexta ipse crucem ascendens nona autem
ponens easdem horas nobis ceteris
excellencius intimat et sanctificare
dignatur. Effundam de spiritu meo super omnem
carne. Verbum effusione ostendit nus-
largitate qui non ut olim prophetis vir-
tute et sacerdotibus tantum sed omnibus
passim in utroque sexu conditionibus et
personis sancti spiritus esset gratia condonan-
da. Que sit enim omnis caro propheta conse-
quenter exposuit. Et prophetabat inquit
filij vestri et filie uestre et dabo pro-
digia in celo sursum et signa in terra
deorsum. Prodigia in celo domino nascente no-
ui spiritus apparuit. illo cruce ascende-
re sol obscuratus est sed et ipsum celum
est tenebris obductum. Signa in terra
que domino spiritum emittente contremuit
monumenta aperuit et intra quod dormie-
rant corpora rediuiua protulit. Sanguis
enim et ignis et uaporem fumi. Sanguis
enim domini lateris ignis spiritus sancti uaporem

conspunctionis et fletum. nam et sangui-
ne de mortua carne uiuari riuo profluere
que contra naturam nostram est corporis signum lo-
cum eo factum credere testatur. cuius uideli-
cet nisi nostre salutis ac vite que de illius
utique morte producit. Potest etiam in igne
fidelium illuminatio in uapore uero fumi
uideorum qui non credere recitas intelligi.
Vnde et legem daturus dominus in igne fu-
mogus descendit quia et humiles per clari-
tatem sue ostensionis illuminat et super
horum oculos per caliginem erroris obscurat.
Sol conuertetur in tenebras et luna in
sanguine. hoc in domino passione partim fac-
tum partim ante diem domini magni id est
iudicii futurum creditur. Tunc enim sol obscu-
ratus est sed luna in sanguine uersa pa-
lam hominibus apparere non potuit que tunc
ut puto in pascha decima quinta existens
diu fuerat mortalium visibus obiectu tel-
luris occultata. Et omnis quicumque in
uocauit nomen domini saluus erit. hoc est
quod alibi petrus ait quia non est personarum ac-
ceptor deus sed in omni genere qui timeat
deum et operatur iusticiam acceptus est illi.
Ihesu nazarenu viru approbatu a deo affi-
gentes miseremini. quasi doctus ma-
gister prius incredulos quo misereatur
ammonet ut iusto timore compunctis
consilium salutis postmodum opportunius
impendat. Et quia scientibus legem lo-
quitur ipsum christum esse qui a prophetis es-
set promissus ostendit. Nec tamen hunc
prius auctoritate sua dei filium nominat
sed virum probatum virum iustum uirum a mor-
tuis suscitatum. Non visitata cum ceteris
atque communis resurrectione id est in fine
seculi dilatata sed tertia die celebrata
ut singularis et gloriose resurrectio-
nis assertio testimonium eterne diuini-
tatis acquireret. Cum enim ceterorum cor-
pora corruptione probaret subisse post
mortem hunc utique de quo dicitur non dabis
spiritum tuum videre corruptione. Conspabat

humane fragilitatis expertū pbat etiā
humane conditionis merita supgressum
et ideo magis deo quā hoibz conferen-
dū. quali uero apud gentiles apli pre-
dicationis utant^r exordio in corneliū cen-
turionis hystoria et in sermone apli
pauli doceretur. **P**uidebam dñm corā
me semp qm̄ a dextris ē michi ne
comouear. **V**eniens inq̄t in ea que tñ
scūt nō abstuli oculū ab eo qui semp
manet. hoc puidens ut in eū post tem-
poralia pacta recurretem quo fauet
michi ut stabilit in eo pmaneam. **E**t
hoc q̄ peccatū nō feci nec inuentus ē
dolus in ore meo nō hūanitati sed di-
uinitati ascribam. **P**ropt̄ hoc ⁊ i cogi-
tationibz meis locūditas et in uerbis ex-
ultatio p̄t̄ resurrectionē scilicet quia
p̄ eam liberatus ē mūdus. **I**nsup et ca-
ro mea ~~requiescit i sp̄e~~ nō deficiet in
interitu sed i sp̄e resurrectionis ob-
dormiet qm̄ neq̄ aiām meā inferis
possidenda dabis neq̄ sc̄ificatū corpus
p̄ qd̄ et alij sc̄ificandi sūt corrip̄i pa-
rietur. **Q**uia notas michi fecisti vias
quibz itur ad eternitatem in quibus
post tristitiam passionis adimplebis me-
lecticia cū vltu tuo et ascendenti in ce-
los dabis delectationes dextere tue us-
q̄ in finem. **Q**uia neq̄ derelictus ē
in inferno. **S**ed descendit quidē xp̄e scdm̄
aiām ad inferos ut quibz oportuit sub-
ueniret. sed nō ē derelictus in inferno
quia cito reditu corpus resurrecturū
petiuit. **D**extera igit̄ dei exaltata est
quia dixerat psalm⁹ qm̄ a dextris ē
michi ne comouear. **E**t pmissioe sp̄s
sc̄i accepta a patre effudit hūc quē
uos videtis et auditis. **V**idetis i linguis
ignis. auditis i nr̄o sermone. **Q**uā-
ro ait quia accepit a patre pmissio-
nē sp̄s sc̄i et effudit. utramq̄ eiusdē
xp̄i naturā manifestat quia accepit ut
homo et effudit ut deus. **N**on enī dauid

ascendit in celos dicit autē ipse. **E**i-
rit enī que notissima sūt beatus da-
uid nō de sua sed de dñi sui ascensio-
ne predixit. qui et mittendus ex-
syon id ē de regia eiusdem dauid
stirpe venturus et dominaturus esset
in medio inimicorū suorū sic et illa q̄
p̄missi nō ad dauid sed ad xp̄i mortē
et resurrectionē p̄tinē cognoscite.
Dixit dñs dñs meo sede a dextris me-
is. **P**rius nomē dñi apud hebreos te-
tragramaton ē qd̄ p̄prie in deo ponit̄.
Scdm̄ xp̄e qd̄ commune ē cū mor-
talibus quo reges et ceteri homi-
nes appellant^r. **Q**uod si nobis ob-
ponere voluit heresis arriana ex
hac diuinitate minorem filiū patrē
esse maiore. respondebim⁹ illi nomē
inferius conuenire cū sedē impera-
t̄ sicut et beatus petrus consequē
exposuit quia et dñm eū et xp̄m
deus fecit hunc itm̄ quē uos cruci-
fixistis. **N**on enī diuinitas crucifixi
sed caro ē. **E**t hoc utiq̄ fieri p̄t̄ qd̄
potuit crucifigi. **D**onēt ponā inimi-
cos tuos scabellū pedū tuorū. **H**oc est
qd̄ ipse petrus alias de dñō ait. **Q**uē
optet relū quidē suscipe usq̄ i t̄p̄a
restitutionis omniū. **T**unc enī cū
uenerint t̄p̄a refrigerij a consp̄i
dñi missurū esse eū qui predicatus
est a regalibz sedibz nobis itm̄
ad iudicandos viuos et mortuos l̄p̄s
aut auditis. conpuncti sūt corde. **V**ide
p̄phetiā iohel impletam. certe post
ignē sp̄s sc̄i vapore sequi conpunctio
nis. **I**sum⁹ enī lacrimas extitit solet
Incipit flere qui t̄ferant tundunt
pectus dant deo precē suā tamq̄ sa-
crificiū ut sanguinē illū ualeant gus-
tā saluandi quē sup̄se filiosq̄ suos
imprecari fuerant ante dampnandi.
Sequit̄. **P**enitentia inquit agite et

baptizet^r unusquisq^{ue} vrm^{um} Dictu^m
baptisma premisit penitencie lamenta-
ut ecclie more prius se aqua sue af-
flictionis infunderent. et postmodu^m
sacramento baptismatis lauant^{ur}
Et apposite sut in illa die auct^{or}
tria milia. ubi primu^m ecclie celebra-
tu^m est baptisma. dispensatoria pietas
diuina ad confessione^m s^{an}c^te trinitatis
tria milia collegit aiaz. Et moyses
quide^m quinquagesimo die pasche quo
lex data est sollempnitat^e primiciaz
precepit iniciari. Sunc aut^{em} sup^{er}
niente spu^s s^{an}c^to noⁿ manipuli spirita^z
sed aiaz sut dno primicie consecrate.
Et habebant omia comuna. Si cari-
tas dei diffundit^{ur} in cordibz nostris
max^{ime} pfecto generat et primi dilec-
tione. Unde p^{ro} gemina eiusde^m cari-
tatis ardorem bis sp^{iritu} s^{an}c^to legit^{ur} aplis
datus. Magnu^m q^{ue} fraterni amoris est
inditui oia possidere nichil p^{ro}u^m habetes

Petrus at et iohanes
ascendebant in templu^m. Apli
nona hora templu^m ingressuri.
primo claudu^m dui debilem saluant
deinde ad uespera usq^{ue} laborantes
multa hoim^{um} milia uerbo fidei imbuunt
Quia doctores ecclie in fine mudi
uenientes et languenti israheli et
postmodu^m etiam gentilitati predicant
Hi sut cu^m operarij quos nona et vn-
decima hora in vineam pater familias
inducit. Et quida^m vir qui erat clau-
dus ex utero matris sue barolabat^{ur}
Quia ergo p^{ro}ls isrl^{ael} noⁿ solu^m dno in
carnato sed a primis etiam legis te-
poribz date rebellis extitit. quasi
ex utero matris claudus fuit. Sed
bene iacob cu^m angelo luctante bene-
dicto quide^m sed claudicante figurat^{ur}
quia p^{ro}ls isrl^{ael} isdem dno iⁿ passione precia-
lens in quibusdam p^{ro} fidem benedictus.
in quibusdam uero est p^{ro} infidelitatem

claudus. Quem ponebant cotidie
ad porta^m templi que dr^{icitur} speciosa. Por-
ta templi speciosa dno est p^{ro} que si quis
introierit saluabit^{ur}. Ad hanc portam
debilis isrl^{ael} ire noⁿ t^{em}p^{or}e ualens. legis p^{ro}ph^{eta}
taz q^{ue} uoibz affert^{ur} ut ab ingredien-
tibz in interiora sapientie fide audi-
ente deposcat auxiliu^m. Qui uaticinia
futuroz quasi ad porta^m ponit audito-
res. sed petri est in templu^m pduc^{er}e cu^m
p^{ro} confessione petre cognomeⁿe et cla-
ues reli sut date. Argentu^m et auru^m
noⁿ est michi. Habuit quide^m uetus tab^{ula}
nacu^m iustificationes cultore et s^{an}c^to
seculare auro argentoz destitutu^m sed
metallo legis sanguis euangelij pre-
ciosior emicat. quia p^{ro}ls ille qui ante
auratos postes mente debilis iacue-
rat. in noⁿe crucifixi saluat^{ur} templu^m
regni celestis ingredit^{ur}. Alioquin b^ene
petrus d^{omi}nici memor p^{re}cepti quo dr^{icitur}
nolite posside^{re} auru^m et argentu^m pecu-
nia^m que ad pedes aploz ponebat^{ur}
noⁿ sibi recond^{ere}. sed ad usus pauperu^m
qui sua patrimonialia reliquerant re-
seruare solebat. Et apphensa manu
eius dextera alleuauit eu^m. Quem
u^{er}bo erigit. hunc etia^m dextera con-
fortat. quia sermo docentis in corde
audientiu^m min^{us} ualeat si noⁿ etiam
p^{ro}rie actionis comendat^{ur} exemplis.
Et exiens stetit et ambulabat et
intrauit cu^m illis in templu^m. Ordo p^{ro}
fectionis egregius. primo illu^m resur-
gere qui iacuerat iubet. deinde iter
arripere virtutu^m et sic regni ianuam
cu^m aplis intrare. Et impleti sut stupe-
re et extasi. Extasi pauorem dicit.
Nam et alio modo dr^{icitur} extasis cu^m mens
noⁿ pauore alienat^{ur}. sed aliqua inspira-
tione reuelationis assumit^{ur}. Concurrit
ad omⁿes p^{ro}ls ad eos ad porticu^m que
appellat^{ur} salomonis. Saluato p^{ro} aplos
isrl^{ael} concurrat omⁿis mundus ad

limina veri et pacifici salemonis de
quo dicitur **M**ultiplicabitur eius imperium
et pacis non erit finis. Ipse est enim lapis
de monte absesus qui terreno regno
fidei inimico ruente pacificum per orbem
solus tenet imperium. **E**rit autem omnis anima
que non audierit prophetam illum exterminabitur
de plebe. **I**te autem dilucide
prophetarum legisque testimonio docet dominum
a cunctis audiendum gentibus incredulos
quidem dampnaturum fideles uero
eterna benedictione donaturum. **E**t omnis
propheta a samuele et deinceps. Quis
patriarche et sancti priorum temporum multa
de christo dictis factisque prophetarent tem-
pus tamen prophetarum eorum dico qui
de christo christi ecclesieque mysterio manifeste
scripserunt. a samuele sub quo et reg-
num in iudea exordium suscepit. et usque ad
babylonice captivitatis solutionem per-
mansit. **E**t in semine tuo benedicentur
omnes familie terre. Semen quidem
abrahe christus est in cuius fide nominis omnibus
terre familiis iudeis uidelicet et gen-
tibus est benedictio promissa demulcet. At
apostoli animos iudeorum quo ad creden-
dum faciat promptiores. dicendo quod to-
cius mundi saluator eos primum visita-
turus et benedicturus elegerit. **V**obis
inquiens primum deus suscitauit filium
suum. **U**bi pariter intueendum. quod eundem
filium dei quem semen abrahe nuncupat
ob duas utique eiusdem christi naturas ne
ut hominem tantum christum. ut alterum hominem
et alterum dei crederent filium quo he-
resis laqueos manes infans et nes-
torius fuit decepti.

Superuenerunt sacerdotes et ma-
gistratus sive pretor templi
ut alia dicit edicto qui doc-
tores et iudices uidebantur ipsi et do-
lebant quod ad apostolos audiendos mul-
titudo conflueret. **V**aducem autem quod
resurrectionem predicarent utrique

uero quod ipsum quem a se occisum nouerant
hominem illi hunc affirmarent a deo
patre glorificandum. **E**t factus est
numerus uirorum quinque milia. **I**n quinque
milibus uirorum hominum quos in heremo
dominus pauidus populus sub lege constitutus
sed christi munere recreatus accipit.
Possunt et hi quinque milia apostolorum in-
structa doctrinis populum designare gen-
tium eiusdem legis spiritualiter mysteria
secuturum. **E**t bene utique uespere celesti
munere donantur quia cum uenerit
plenitudo gentium ueniret plenitu-
do temporis misit deus filium suum. **H**ic est
lapis qui reprobatur et a uobis edifi-
cantibus qui factus est in caput anguli.
Edificantes erant iudei qui cunctis
gentibus in desolatione idolorum moran-
tibus ipsi soli legem et prophetas ad
edificationem cotidie legebant. **H**ic
dum edificant peruenit ad lapidem an-
gula rem qui duos parietes amplex-
teret. id est inuenerunt in scripturis
prophetis christum in carne venturum qui
duos conderet populos in semetipso.
Et quia ipsi in uno pariete stare
hoc est soli salui fieri malebant re-
probauerunt lapidem qui non erat apostolus
ad unum sed ad duos. **V**erum deus illis
licet nolentibus hunc ipse per se posuit
in caput anguli. ut ex duobus testa-
mentis et ex duobus populis edificatio
surgeret unius eiusdemque fidei. **E**t
non est in alio aliquot salus. **S**i in nullo
alio sed in christo tantum mundi salus est. **E**t
et patres testamenti ueteris eius-
dem redemptoris incarnatione et
passione saluati sunt qua nos salua-
ri credimus et speramus. **E**t si enim sa-
cramenta pro temporum ratione dis-
crepent fides tamen una eademque
concordat. **Q**uia quia nos per apostolos
factam eandem illi dispensationem

xpi p prophetas didicerunt esse uentura
 Regi eni est redemptio captiuitatis
 humane nisi in sanguine eius qui dedit
 semetipsum redemptione p omnibz Con
 pto q hoies essent sine litteris et
 idiote admirabantur. **M**ultitudo mittit
 ad predicandu ne fides credentiu no
 uirtute dei sed eloquentia atq doctrina
 fieri putaret. **U**t apls ait no in sapi
 entia uerbi ut no euacuetur crux xpi
 idiote eni dicebant qui ppria tantu
 lingua naturaliq sciencia contenti lit
 teraru studia nesciebant. **S**iquidem
 greci ppriu idion uocant. **A**mmoq eni
 erat amplius xl^a homo in quo factu
 erat signu istud salutis. **I**uxta hys
 toria pfecta etas hois in exuperabi
 lis calumpniantibz ostendit. **A**llego
 rice at ppls ist' no xl^a tantu annis
 in heremo sordes egyptias mamma
 contempta requirit. ueru et in terra
 reuersionis inter dnu sepe ydoloru
 q ritus claudicabat. **U**el si nris qua
 dragenarius geminatus legis pleritu
 dine significat. **Q**uat eni deni xl^a
 faciunt utriusq tnsgressor uelut qua
 dragenaria pfectione debilis iacen
 do tnscondit. **O**ne tu qui fecisti ce
 lu et terram auditis psecutoz mi
 nis fiduciam resistendi p uirtutum
 signa deposuit. **A**duersus scm pueru
 tuu ihm que unxisti xpi nome de quo
 dictu e et aduersus xpm ei ad uerbu
 exponit. xpc eni crismate id e ab
 unctione nome accepit. **I**uxta q dr
 unxit te deus deus tuus oleo leticie
 id e spu sco. **E**t cu orassent motus
 e locus in quo erant congregati.
Qui uirtute robusti pectoris cont
 fraude querebant hostiu iudicium

iam audite audite **P**reces terremo
 tu percipit quatin agnoscerent ter
 rena sibi corda esse censura sub quoz
 pedibz sco adueniente spu terra ipsa sit
 pauore concussa. **Q**uius letus timor
 eoz qui credendo aplis fuerunt subici
 endi possit intelligi qui infirma gra
 uedine discussa conresurgit cu xpo et
 celestia sapere didicerunt. **M**ultitudinis
 at credentiu erat cor vnu et aia vna
 qui scdm pfecte reliquerunt nequaq
 de generis nobilitate glorientes se
 inuicem preferabant. sed uelut vnu
 eiusdemq matris ecclie visceribz editi
 eodem cuncti fraternitatis amore gau
 debant. **E**t uirtute magna reddebant
 apli testimoniu resurrectionis ihu
 xpi dnu nri. **D**octoru uigilant audi
 tozq discernit ordine. **N**am intentu
 do credentiu rebus suis spretis cari
 tatis inuicem copula iuncta e. **A**pli
 uero uirtutibz resurgentes xpi cunctis
 mysteria pandebant. **I**oseph at qui
 cognominat e barnabas ab aplis
 hunc puto esse barnaban. qui infra
 cu paulo geniu legit apls ordinatus.
 vnde quia typrus genere erat postea
 discedens a paulo patriam repetit
 insulam. **I**uxta quidam arbitrent pau
 li collegam cu potius fuisse qui sup
 cu matthia ad apostolatus e sortem
 statutus. **A**nus intueudu e quia iux
 emendatiora exemplaria hic barna
 bas ille mutata littera barsabas ap
 pellet. **E**t in libro hebreoz noinu
 hic filius consolationis ille at filius
 quietis interpretet qd e mepretatu
 filius consolationis. **U**biqz scriptura sa
 cra noia reru ut psonaz cu meprecioe
 ponit sensu utiqz sacratione isdem
 in esse significat. **N**ecito ergo filius
 consolationis uocat q pncipia contempnes

spe futuroꝝ cōsolat. Nam et sp̄s s̄c̄s
ideo paraclytus cognoscit q̄ i mūdo p̄f̄
sura habentibz p̄ interna sui muneris
infusione paraclysin id ē cōsolationē
relestinū prestat gaudioꝝ. Sicut beatus
petr⁹ papa p̄t̄ eiusdē sp̄s grām vario
na id ē filius colūbe uocat⁹. Sequit⁹
Et attulit p̄ciū et posuit ante pedes
aploꝝ. De hoc amtor destitui debere p̄
bant qd̄ tange v̄tant. calcandūq; dorent
qd̄ subdūt gressibz aurū. De quo terre
ne ueniūt ad pectora tūre cōsimili
iactatur humo

Amanias cur temptauit sathā
nas cor tuū. In alia t̄n̄sclacōe
iux̄ grecū exemplar ita legit⁹
Amanias quare impleuit sathanas
cor tuū. Vbi notandū ē qd̄ amaniam
et mentē hoīs nulla creatura iux̄ta
quam substantiā possit implere sed
creatrix sola trinitas quia tantūmō
sc̄dm opacionē et uoluntatis instinctū
anim⁹ de hys que create sūt implet⁹
Implet enī sathanas mentē alicuius
et p̄ncipale cordis. Non quidē ingre
diens in eū et in sensū eius atq; ut
ita dicam aditū cordis introiens. Siq̄
dem h̄ p̄tas solus ē diuinitatis. Sed q̄
callidus quidā et nequā ac fallax frau
dulentus q̄ deceptor i aīam hūānam
malicie affectus trahens p̄ cogitacio
nes et inrentia uicioꝝ quibz ipse ple
nus ē. Impleuit ergo sathanas cor an
nacie nō ipse intrando sed sue malicie
uirus inferendo. Non es mentit⁹ hoīb;
sed deo. Sūp̄ dixit eū mentitū ip̄e sp̄u
s̄c̄o. Patet ergo sp̄m s̄c̄m esse deū et
errorem macedoni dampnatū priusquā
fuisse natū. Audiens amanias h̄ uerba
recidit et expirauit nō questus causa
tam seueram in preuicatorē senten
tiam dedit sed p̄uidens futū zēania
in sp̄u que simplicitatē eccl̄ie p̄anis

moribz adulterarent. Et hys enī deter
minū sarabitzay gen⁹ phibet exortū qui
rebus suis neq; derelictis aplicam se
distractionē custodire simulant. Nulla
reos passus ē penitencia curari. Verū
ad timorē postoris incutiendū noxiū
germē radicatus amputat⁹ curauit. Se
quit⁹. Et factus ē timor magn⁹ i vni
uersa eccl̄ia et in om̄s qui audiebāt
hec. Ceteroꝝ at nemo audebat se con
iūge illis. Pena duoz qui fraudulent⁹
eis iūge temptauerant ceteris exemplū
tribuit. Ut ueniente petro saltem umbra
ill⁹ obumbraret quicūq; eoz et libera
rent. Tunc petrus umbra sui corp⁹ vi
sibilit̄ alienabat infirmos qui etiā nūc
inuisibili sue intercessionis umbraculo fi
deliū corda roborat nō cessat. Et quia
petrus eccl̄ie typus ē pulchre ipse qui
dem rectus incredit. Sed umbra comu
te iacentes erigit quia eccl̄ia mente et
amore celestibus intendens quasi umbra
tice t̄n̄scurrit in terra. Et hic sac̄men
tis temporalibz figurisq; relestinū renouat
quos illic p̄petuis remunerat donis. qui
dam hūc loro necitū hoc qd̄ in euāgelio
dñs ait. Qui credit in me opem que
ego facio et ipse faciet et maiora hoꝝ
faciet. Exurgens at p̄ncip̄s sacerdotū
et om̄s qui cū illo erant que ē heresis
saduceoꝝ. Heresis grece ab electione no
tat⁹ quia quisq; sibi sp̄etis alioꝝ dictis
qd̄ sequendū putauit elegit. Saducei
ergo qui interpretant⁹ iusti vendicabant
enī sibi q̄ nō erant. Sicut infra legim⁹
corp⁹ omnino resurrectionē negantes
aīam perire cū carne dicebant. sed nec
angelū quidē sc̄m ut ullū esse credebat.
Et quāq; tantū liberos moysi recipien
tes p̄phetaz preconia respuebant atq;
ideo maxie i p̄ncipibz in p̄sequēdo aplos
astipulant⁹ zelo uidelicet ducti q̄ illi
virtute magna et miraculoꝝ signis

redderent testimonium resurrectionis ihesu
xpi dñi nři Angelus at dñi p nocte aperu
it ianuas carceris ne dubitaret thomas
dñm esse carnē et ossa gestantē quē ia
nuis clausis viderat intrantem Ecce ipse
cū somis mortali adhuc carne vestitus ia
nuis clausis ingreditur Carcerem quidē
inuenim⁹ clausū cū omī diligēcia et
custodes stantes ante ianuas aperiente
at neminē inuenim⁹ Quid pphana iu
dea cetera stimularis insania. furantibus
dicens aplis dñm fuisse de monumento
sublatū. dic rogo eosdem aplos de car
cere tuo clauso cui⁹ furtu credas ab
latos Ambigebant de illis quid nā fic
ret. ne sic quidē fidei se dare uolentes
ingens enī malicia cor pfidū insignis
etiam manifestis obturat Et vultis in
ducē sup nos sanguinē hōis istius Ob
litus ē pñceps sacerdotū debiti qđ ipse
sibi et suis imprecatus erat dicens
sanguis ei⁹ sup nos et filios nros Sur
gens at quidā in concilio phariseus no
mine gamaliel Hic gamaliel ut cle
mens indicat aplōz erat in fide fortis
sed eoz consilio pmanens apud iudeos
ut illoz tali turbine potiusset sedare
furorem Ante hos enī dies extitit the
odas Theodas hic psuasit multis ut io
sepheus refert sublati ex vrbe facul
tati⁹ suis ripas iordanis obside Et cū
esset magus pphetam se dicebat qui
impetu fluminis ducto gurgite prebe
tristiti posset Qui fadi procuratoris iussu
equitū turba supueniens mitis quidem
pemptis aut capitis in sui caput ihero
solūm reuexit Post hūc extitit iudas
galileus Hic etiam scribit iosephus gau
laniten de ciuitate gamala qui saduco
quodā phariseo ceptis assumpto cogeret
plebem ne tributa romanis soluendo p
deret libertatē Offerens ex lege dñs

139
soli seruendū et eos qui ad tem
plū decimas deferrent. cesari tribu
ta reddere nō debere Huc heresis
in tantū creuit ut etiam phariseoz
et mitram ptem ppli conturbaret ita
ut dñm xpm interrogandū esse cre
derent licet tributa cesari dare an nō

Actu ē inurm⁹ **vi**
grecoz aduersus hebreos Cau
sa murmuris erat qđ hebrei
suas viduas utpote crudiciores in
ministerio preferrent viduis grecoz
Non ē equi nos derelinquere uer
bū dei et ministrare mensis De hoc
arator. locus magis indicat ipse qđ
meliora rudi pplō sint fertula men
tis. quam false p membra dapes
Considerate ergo fratres viros ex
vobis boni testimonij septem. Hinc
iam decreuerant apli at successo
res eoz p omīs ecclesias septē dy
conos qui sublimiori gradu essent
reteris. et pxiimi circa aram quasi
colupne altaris assisterent. et non
sine aliquo septenarij nro⁹ numeri
musterio Stephan⁹ at plen⁹ gratia
et fortitudinē Stephan⁹ grece latine
coronat⁹ dñi qui pulcherrima ratio
ne qđ precepturus erat in se quodam
psalio preoccuparat in noīe lapida
tus hūit⁹ sed sublimit⁹ coronat⁹ he
braice at interpretat⁹ norma vestra quoz
videlicet nisi martyriū sequerū quib⁹
primo patiēdo forma factus ē mori
endo p xpo Et nō poterant resistē
sapientie et spiritui qui loquebat⁹
Hoc ē qđ ipse dñs suis martyribus
ait Ego enī dabo vobis os et sapien
tiam cui nō poterūt resistē et con
tradire omīs aduersarij uestri Dignū
enī fuit ut i pthomartyre cōfirma
ret qđ cunctis p suo noīe traditis
est pmitte dignat⁹ **vii**

Deus glorie apparuit patri
nostro abraham cum esset in me-
sopotamia. Notandum uix ver-
bi stephani que non sicut in genesi
videtur post mortem patris locutus est
deus habrahe qui utique in carnam
mortuus est ubi cum illo et ipse filius
habituauit. sed priusquam habitaret in ea-
dem ciuitate iam tamen cum esset in
mesopotamiam regione cuius ipsa est
ciuitas. **Exi** de terra tua et de cog-
nitione tua. Terram et cognatio-
nem abrahe caldeorum patriam genus
que appellat unde iam prude exierat
qui nunc in mesopotamia degebat.
Sed quia quolibet ob causas e-
grediens spe redeundi et desiderio
tenebatur audit a domino. **Exi** de terra
tua. Non ut corpus inde traiceret
quod iam fecerat sed ut amore men-
tis euelleret. **Deo**que sequitur. **Tunc** ex-
iit de terra caldeorum. non corpus sed
mentis egressum significat quo se in-
petitum a caldeorum consuetudine et gente
secreuit. **Qui** iuxta fidei cronicon
eodem anno caldea egressus mesopo-
tamiam ingressus in carnis moratur
et in terram est reuersionis inductus.
Quia est semen eius accola in terra
aliena et seruituti eos subiacent et
male tractabunt eos annis quadringentis.
Non ita intelligendum est quod male tracta-
bunt ut seruituti subiiciendum dixerit hoc
semen annis quadringentis sed per
hyphaton legendum quod peregrinum erat
semen eius annis in cuius parte temporis
etiam seruitus accidit. **Quia** enim scrip-
tum est in ysaac uocabitur tuum semen. **Et**
anno natiuitatis ysaac usque ad annum
egressionis ex egypto computantur
anni quadringenti quique quos more
suo scriptura quadringentos appellat
quibus peregrinum fuit erat illud se-

men suum in terra chanaan suum in egypto
posuit et sic intelligi quod a quinto anno ysaac
quos per filium ananiam cepit affligi labor qui
dringentorum computantur annos. Accessit
iacob patri suum et omne cognationem
in animabus septuaginta quique. Septuaginta
interpretes sequitur in dicendo. ceterum in he-
braica ueritate anime tantum septuaginta
repperiunt. **Sed** et si ipsam animarum seriem
in genesi computare uolueris addito ip-
so iacob et ioseph cum duobus filiis qui e-
rant in egypto lxx solummodo animas inuenies.
Et defunctus est ipse et patres nostri
et translati sunt in sychem. **De** ioseph quod
solo scriptura refert quod eius ossa translata
de egypto et in sychem sunt tumulata
uerum et ex hinc beati stephani uerbis
et sancti iheronimi scriptis qui eorundem locorum
incola erat animaduertendum est ceteros
quoque patriarchas ibidem esse sepultos quod
uis memoria ioseph merito celebrior habetur
beatus qui et hinc ipse de ossibus suis fieri
mandauit et ad cuius tribum ciuitas ipsa
pertinuit. **Siquidem** iheronimus in historia
pauli sic refert. transiit inquit in sychem
non ut plerique errantes legunt sychar non
nunc neapolis appellatur et ex latere mo-
tis garisim exstructam circa puteum ia-
cob intrauit in ecclesiam super quam dominus se-
dit. **Et** paulo post. atque inde inquit diuer-
tens uidit xii patriarcharum sepulchra. **Item**
in libro de optimo genere interpretanda xii autem
patriarche non sunt sepulti in arbor sed
in sychem. **Sed** merito mouet quod scribitur.
Et positi sunt in sepulchro quod erant abra-
ham peris argenti a filio emor filii sy-
chem. **Doret** enim genesis abraham ab e-
phron filio soor ethei in cariatharbe lo-
cum sepulchri quadringentis argenti sy-
clis emisse. **In** quo ipse habraham ysaac
et iacob et adam pthoplastus sepulti

sunt Itemq iacob de mesopotamiam re-
uersum iuxta urbem sichem parte agri
quo tabernacula tenderet ab emor pa-
tre sychem datus centu agnis accepisse
non erit ergo abraham sepulchru ab
emor sichem ita sed ab ephron ethes
in quo ex patriarche no sut sepulti sed
in sichem ut dixim veru bts stephan
ulgo loquens ulgi magis in dicendo se-
quitur opinionem Quas eni parit narra-
tiones coniungens no tam ordine circun-
stantis hystorie qua causam de qua age-
bat intendit Qui eni simulabat aduer-
sus locu scm et legem docuisse pergit
ostende quomo ihc xpc ex lege monstre-
tur esse pmittus Et qd ipsi nec tuc
mosi nec dno seruire maluerit hec ut
potui dixi no preiudicans sentencie me-
lori absit Porro qd dicitur a filiis emor
fili sichem qd genesis hystorie magis vi-
detur tam et si fieri potuisset ut idem emor
et patre sui et filiu sychem noie habe-
ret Qu appropinquaret at tempus repro-
missionis qua confessus erat deus habra-
he illi utiqz qua dictu e et post hec
exibit et seruiunt multi in loco isto
Sequitur quis te constituit principem et
iudic sup nos in tata illos contencione
sua redarguit iam tuc filii moysi legi
fuisse contrarios Hic e moyses qui dixit
filiis isrl pphetam uobis suscitabit deus de
fratribz uestris tamq me Tamq me car-
ne visibilem sed sup me maiestate terri-
bilem Re noua inqt et aduenticia xpi
dicat esse doctrina Ipse moyses cui no
lucrnt obedire patres uestri predicat et
in hoibz homini huc forma futuri et cunctis
aiabz vite pcepta daturu Quicquid victi-
mas aut hostias ob optulistis multi annis
quadraginta in deserto quis necessitate
seruendi dno libauerint mente tame auer-
si ueracis ydolis seruisse dicunt ex eo tpe

quo auru in caput vituli tnsforma-
uerunt Nam qd postea queda dno eos
legim optulisse no uoluntate sed
ut ex hoc loco discim penam fere-
rnt motu et cori interioris qd ppter
ydola corruerunt Dns at no ea que
offerunt sed uoluntate recipit offeren-
tiu Deniqz ubique occasio fuit sp
corde reuersi sut i egyptu Et suscep-
istis tabernacu lu moloch quis ist
videremini ad tabernacu lu dnu victi-
mas deferre tota tame intencione
mentis faru ma moloch amplexati
estis Et at moloch siue melchom
ut sepe etiam legitur ydolu ammo-
nitaz qd interpretat rex uester Et
sidus dei uestri remfam Dimisistis
inqt deu ueru et uiuu et sidus
remfam id e facture uestre uobis
pro deo suscepistis Hic significat
luciferu cuius cultu sarracenoq gens
ob honorem ueneris erat mancipa-
ta Et q remfam ut dixi factura
uestra at requies uestra interpretat
ppheta consequit aduixit atq ait si-
gurnas quas fecistis adorae eas sub-
audit aporon usus accepistis Et
transieram uos tnsb tns babylonem
Hic h inqt sacrilegia uos no i baby-
lonem tantummodo sed i babyloniam
quaq captiui ducemini Sic putand
e primus martyr errasse quia p eo
q i ppheta scriptu e tns damascu dixit
tns babylonem magis eni intelligen-
ciam qua uerbu posuit qz tns da-
mascu ducti sut i babylonem siue tns
babylonem Tabernacu lu testimonij
fuit patribz nris in deserto quia
dicebant eu cont lotu scm agere
hinc ostendit dnm no magnipende
lapidu ornatu sed splendore aiary

desiderare celestium **U**bi subintelligi
vult sicut tabernaculum in templi fac-
tura desertum sic et ipsum templum
intelligant meliorem statu succe-
dente delendum. Juxta quod olim ihere-
mias precinebat dicens **N**olite co-
fide in verbis mendacium dicentes
templum domini templum domini est. **E**t post
post aliquanta. faciam inquit domum
hanc in qua invocatum est nomen meum
et in qua vos habetis fiduciam sicut
fieri sylo ubi habitavit nomen meum
a principio et primum vos a facie mea
Celum multum sedes est terra autem scabel-
lum pedum meorum. **N**on hoc carnaliter
intelligendum quod sic habeat deus me-
bra colloata in celo et in terra ut
nos cum sedemus sed ut se indicaret
interiorem esse et superiorem omnibus
Celum sibi sedem. terram vero scabellum
pedum esse prohibuit. qui ut se etiam
omnia circumdare monstraret alibi se
celum metiri palmo. et terram assit
pugillo concludit. **S**piritualiter autem celum
sanctos terram peccatores insinuat.
quia huiusmodi videlicet deus in habitan-
do presidet. illos condemnando pro-
sternit. **A**ut quis locus requiescentis
mee est. **N**on aureus utique aut mar-
moreus terrestris habitaculi locus.
sed ille quem propheta subnectit super
quem autem requiescat spiritus meus nisi super
humilem et quietum et tremantem ser-
mones meos. **Q**ui accepistis legem
in dispositionem angelorum. **L**ex est enim
ordinata per angelos in manu media-
toris. **P**ere video celos aptos et filium
hominis a dextris stantem dei. **C**um autem dominus
ihesus et dei et hominis perfectus sit filius.
quid est quod hic beatus martyr hominis
potius quam dei filium appellare maluit
cum plus utique glorie videretur allatu-
rus si cum dei potius quam hominis filium

appellare voluisset. **N**isi ut hoc testimo-
nio iudeorum confunderet infidelitas qui se
hominem crucifixum. et hunc dominum credere
noluissent meminissent. **A**d confortanda ergo
beati martiris sapientia celestis regni ianuam
pandit. et ne innoxius homo lapidatus
titubet in terra deus homo crucifixus ap-
paret coronatus in celo. **U**nde quia stare
pugnantis at adiuuantis est recte a dex-
tris dei stantem vidit. quem inter homines perse-
cutores adiutorem habuit. **N**ec discordare vide-
at. quod mortuus cum a dextris dei sedere des-
cribit. qui situs iudicantis est quia et mundum
inuisibiliter omnia iudicat. et ad extremum
iudex omnium visibilis adveniet. **E**t cicien-
tes cum extra civitatem lapidabant. **E**t dominus
extra portam passus est qui nos elegit de
mundo in supernum suum regnum et gloriam. **E**t se-
phianus qui advena mundi extra civitatem
lapidatus. **N**on enim habuit hic manentem ci-
vitatem sed futuram tota mente querebat.
Et iuxta rerum mutationem martyr mundi
cordis ad celum intuitum dirigit. **P**ersecutor
dure cervicis manus ad lapides mittit.
Unde amitor ait. **L**apides iudea rebellis in
stephanum lymphata sumis. que a crimine
dura duro semper saeva eris. **P**ositis autem genu-
bus clamavit voce magna dicens. **D**omine ne sta-
tuas illis hoc peccatum. **P**ro se quidem stans oravit
per inimicos genu flexit. quia ipsorum maior ini-
quitas maius supplicandi remedium flagitabat.
Et mira beati martiris virtus qui sic zelo
feruebat ut eis a quibus tenebat palam
sue perfidie culpas expbareret sic dilectione ar-
debat ut in morte quoque pro eis a quibus occide-
bat oraret. **E**t omnes dispersi sunt per regiones
iudee et samarie. **H**oc est quod dominus ipse ait cum
persequerentur vos in civitate ista fugite in aliam.
Illius enim nutu gerbat ut tribulationis
occafus fieret evangelii seminarii. **V**in-
Tendebant autem turbe huiusmodi a philippo di-
cebant. **E**x prout capitulo et ex samarie
mulieris tyrtoua prompti animi ad credendum

hec gens fuisse pbat. Tunc Symon et ipse
credidit. Vel huius philippi verbis et virtute de
iustus uenit dno credidit ut ut magis cre
debat e crede se quo aduſq baptiſma ſuſci
peret ſimulauit ut quid laudis erat audis
ſimilita ut xpm ſe credi uelit ſicut hystorie
narrant artis ab eo quibz miracula face
ret et diſſerret. qd etia ſucceſſores eius
ſciſſe docent qui auctoris ſui malignis
artibz inſtituti eccliam fraude qualibet
ingreſſi baptiſma furari conſueuerant
Auſerit ad illos petru et iohane qd pul
chre hoc arator exponit. Scpe ſibi ſortu
petrus ſciſſe iohanne. ecclie quia uir
ge placet. Notandu at qd philippus qui
ſamarie predicabat un de ſeptem fueit
Si eni apls eſſet ipſe manu impone po
tuſſet ut acciperent ſpm ſcm. Hoc eni ſo
lis pontificibus debet. Nam preſbiteris ſi
ue extra epm ſeu pnte epo baptizant
cſmate baptizatos ungue licet ſed qd
ab epſcopo fueit conſecratu no tamen
frontem ex eode loco ſignat qd ſolis de
bet. epis eni tradit ſpm pactu baptiza
tis. Per uia tua tecu ſit in pditione. Sci
uiri tu maledictionis ſentencia pferunt
no ad hanc uoto ulcionis ſed ex iuſticia
examinis erumpit. Intus eni ſubtile dei
iudiciu aſpiruit et mala foris exurgencia
quia maledicto debeant ferre cognoscunt
ex eo in maledicto no peccant quo et ab
interno iudicio no diſcordant. Cu eni et
maledicentis innocencia pmanet et tamen
ei qui maledicit uſq ad interitu maledic
tio abſorbet ex utruſq artis ſine colligit.
quia ab uno et interno iudice in reum ſen
tencia ſupta iaculat. Unde et hic Symon
qui a petro maledictu accepit eterna dapi
nacione perit et in infra barieſus a pau
lo interceptus mox comuni e luce fraudat.
In felle eni amaritudinis et obligatione
iniquitatis uideo te eſſe. Ideo ſpc ſcd i co
lumba deſcendit ut eos qui ſe accipe uelint
ſimplices eſſe doceret. Nam qui ſel ama

ritudinis in corde ſeruat qualibet
baptizatus uideat no e iniquitatis ſue
vinculis abſolutus ſed q ad punctu
hora baptizandi purgatus mox acci
ori e demone ſeptemplex oppreſſus
Fruſtra ergo gram ſpc emere temp
tat qui ſe mente coruina no curauit
exuere. Surge et vade cont meridi
anu bene in meridie querit qui inueni
tur et abluit ille qui deuotione pec
toris ardens uelut quedam gentiu pri
micie deo meruit conſecrari. In quo
ſpecialit illud psalmiſte completu e
ethiopia ſuemet man. cy des ad uia
que deſcendit ab iſrlm in gaza h
eſt deſerta. Non uia ſed gaza deſer
ta dicit. Vetus eni illa gaza que ter
min quonda erat cananearu iuxta
egyptu ad ſolu uſq deſtructa et alia
pro illa alio loco coſtructa e que al
legorice gentiu plebem designat olim
ad dei cultura deſertam. neq ullus
phetarum predicationibz exultant. uia
uero que ad cam ab iherosolimis de
cendens fonte ſalutis aperiat. dñs xpc
eſt qui ait Ego ſu uia ueritas et uita
quia ſupna iſrlm ad nra infirma de
cendit nroq reatus nigredine baptis
matis unda dealbuit. Et ecce uir
ethiops eunuchus potens. Pro virtu
te et integritate mentis iur appellat
nec in merito qui tantu ſtudiu in ſcp
turis habebat ut eas etiam i uia lege
no ceſſaret tantuq amoris in religio
ne gerebat ut aula regia derelicta
de ultimis mudi partibus ueniret ad
templu dñi. Unde iuxta mercede diu
querit inſcriptem lectionis xpm que
quererebat inuenit. plusq ut iheroni
ait in deſerto fonte ecclie qua i au
rato templo repperit ſynagoge. Ibi
en qd iheremias admirando preloquit
mutauit ethiops pellem ſua id e ſorde
petroz abluta de lauacro ihu dealbatq

q. candaces.

ascendit Candace regine ethiopum
Et in regu libro legim⁹ quia regina
austri uenit a finibus terre audire
sapientiam salomonis. Maris quippe
fuit illi nationi semp a feminis regi
cas appellari. Cui erat sup omib⁹
grazas eius. Regina ethiopu thesau
raru mittens in iherlm genui desig
nat etiam virtutu fideiq. dno dona
largituram sed et nois etimologia
conuenit potest eni candace ex he
breo comutata interpretari ipsa quippe
est cui i psalmo p hne qui comutabu
tur in septe dicit^r audi filia et vide
et inclina aurem tuam. et obliuiscere
iplm tuu et domu patris tui. Dicit
at sps philippo. In corde sps philippo
loquebat^r. Spiritu eni dei quasi a
dam nobis uerba facit occulta vis
ea que gesta sunt intima. Tamq
ouis ad occisione ductus e. Sicut
ouis cu ducit^r ad victimam no repug
nat sic ille ppria passus e voluntate
at alciori intellectu sicut agn⁹ i pas
cha immolari solebat sic pascha nrm
immolatus e xps. Et sicut agn⁹ cora
tendente se sine uoce no solu sang
uine suo nos redemit sed et lanis
operuit ut algentes infidelitate sua
ueste calefaceret. Et audiremus
aplm nobis loquentem quotquot in
xpo baptizati estis xpm induistis.
Sic no aperuit os suu. cu i passione
sua pilato et pontificib⁹ pauca he
rodi nulla responde uolebat. In hu
militate iudiciu eius sublatu e quia
iudex omniu iudiciu no reperit ue
ritate sed absq ulla culpa sedicioe
iudeoz et pilati uoce dampnatus
est. Generatione ei⁹ quos enarrabit.
Aut de diuinitate ei⁹ accipiendu est
qd impossibile sit diuine natiuitatis nos
re mysteria. de qua pat^r loquit^r ante
luciferu genui te. Aut de partu virgi

nis qd difficultate sit exponi. Cui⁹ ratio
ne marie querenti p angelu dicit^r sps scs
supueniet in te ut at ab angelo at ab ewa
gelista tantu natiuitatis eius sacramenta
dicant^r. Cui⁹ narrator parissim⁹ e. Quomodo
tollet^r de terra uita ei⁹ ut neq⁹ in terra
sed in celo uiueret. Aperiens at philippus
os suu. philippus interpretat^r os lampadis
pulcher⁹ e sensus qd lampadis suu ape
rret os. du obscura ppherie in sciencie lu
cem pferret. Quis et iuxta hystoriam
possit ista circulatorio designare aliquan
do longiore futu^r tuc eius esse sermone
Venerat ad quandam aqua. Et bethsoro
uicus in tribu iuda euntib⁹ ab heli ad he
bron in uirescens lapide iuxta que fons
ad radices montis ebulliens ab eadem i
qua gignit^r sorbet^r humo. In hoc e cum
ctus a philippo baptizatus. Cuius phibet
me baptizari. et iussit stae curru. hic
alia trislatio iuxta grecu exemplar ali
quot versibus plus habet ubi scriptu e. Per
aqua quis phibet me baptizari. Dicit
at ei philippus. In credis ex toto corde
tuus saluus eris. Respondens at euuictus
dicit. Credo i xpm filiu dei et iussit stae
curru. hos ergo versiculos credo primu
a nro quoq⁹ interprete trislatos sed septor
uicio postea fuisse sublapsos. Sps dnu ra
puit philippu. Sunt qui hec angelu i spai
sco fecisse testant^r ut iheronim⁹ p⁹dit. E
uangelizabat ciuitatib⁹ cunctis donec ve
haret cesaream. Cesaream palestine dicit
ubi infra domu habuisse describit^r q usq⁹
hodie demonstrat^r. Nec no et cubi cubi
culu quatuor filiar⁹ ei⁹ uirgini pphetar⁹

Saulus at adhuc
spirans minari et credis i discipu
los dnu. presentes uidelicet cedi
bus afficiens. et minis deterrens absentes
Saulle saule. quid me psequeris. No dicit
quid psequeris membra mea sed quid me
psequeris. Quia ipse in corpe suo qd e

ecclesia adhuc patitur inimicos. In cuius etiam
 membris beneficia sibi collata facta esse de
 nuntiat. cum ait **E**suriam enim et dedistis michi
 manducare. **E**t exponendo subiungit. quam
 diu vni ex minimis meis fecistis michi fe
 cistis. **E**go sum ille quem tu persequeris. **N**on
 dicit ego sum deus ego sum filius dei sed humi
 litatis magis mee infirma suscipe et tue sup
 bie squamas deponere. **S**ed surge ingredi
 ciuitatem et dices tibi quid te oporteat fa
 cere. **N**on continuo que essent facienda
 monstrauit sed in ciuitate postmodum audi
 enda premonuit ut tanto post in bonis so
 lidius staret. quanto prius funditus euerfus
 a pristino errore cecidisset. **A**ptis quod oculis
 nihil videbat. **N**equeque potuisset bene
 rursus videre nisi prius excecatus fuisset.
 et pernam sapientiam qua perturbabat exclu
 dere fidei semper committeret. **E**t erat tribus
 diebus non videns. quia dominum non crediderat
 tertia die morte resurgendo vixisse suo iam
 inferuit exemplo qui tenebras triduanas
 luce reuersa mutaret. **E**go enim ostendam
 illi quanta opteat eum pro nomine meo pati.
Non debet timere si persecutor sed potius
 quasi fratrem amplecti qui aduersa que scribis
 intulerat promptus est sustinere cum fratre suo.
Et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam
 squame. **D**ragonis omne corpus dicitur squamis
 esse contextum. quia ergo iudei serpentes
 et gemina sunt viperarum vocati qui illorum
 perfidiam sectabantur quasi pelle serpentina oculos
 cordis obtexerant sed cadentibus sub manu
 annanie ab eius oculis squamis monstratur
 in facie quod uerum iam lumen receperit in mente.
Accipientes autem discipuli nocte. **I**n greco autem
 id est discipuli christi non est additum eius sed tan
 tum discipuli ut generaliter christi ut ecclesie
 intelligantur. **N**ondum enim paulus discipulos fe
 cisse legitur sed solum iudeos confudisse qui ha
 bitabant damasum. **M**urum dimiserunt eum
 submittentem in sporta. **H**oc effugit gentem
 quodque seruat in ecclesia quando quis anti

qui hostis insidens ut huius soli laqueis
 circumfusus spei fideique sue munimine
 saluabitur. **M**urus enim damasus qui sang
 uine libens interpretatur aduersitas soli est
Per aretham qui interpretatur descensio dy
 abolus intelligitur. **S**porta que iunctis
 palmis confici solet fidei speique con
 iunctione designat. **I**unctus enim uindictae fidei palma spem vite
 eterne significat. **C**ausas ergo se
 muros aduersitatis uideat cinctum spor
 tam virtutis que uadit festinus ascen
 dat. **C**um autem uenisset in iherusalem tempta
 bat se iungere illis. non cum mox baptiza
 tum credam uenisse ad apostolos in iherusalem
 sed sicut ipse galathis scribit primo ab
 ille in arabiam et iterum reuersum
 esse damasum. **D**einde post annos
 tres ueniente iherosolimam uidisse pe
 trum et mansisse apud eum diebus quin
 decim. **A**lium autem apostolorum uidisse neminem
 nisi iacobum fratrem domini deinde sicut
 et lucas exequitur uenisse in partes
 syrie et tylicie. **U**trum autem prima an secunda
 uice damasum insidias protulit non facile
 patet. nam et secunda intelligi potest ex eo
 quod dicitur multis diebus impletis consilium
 fecisse iudeos cum interficiendi. **I**dem
 ergo autem lucas arabiam pretermittere
 uidetur quod ibi minime predicauit. **I**uxta
 quod ipse in sequentibus agrippe regi lo
 quens ait. **Q**uia damasum primum et
 iherosolimam et in omni regione iudee et
 gentibus predicabat. **B**arnabas autem affi
 hensum illum duxit ad apostolos. **H**ic est barna
 bas ille cyprus genere leuitas qui su
 pra precium agri sui ad pedes apostolorum
 attulisse memoratur. **L**oquebatur quoque et
 disputabat cum grecis. **N**otandum est
 quod grecos in iherusalem iudeos in damasco
 que gentilibus est ciuitas docuit. **N**e for
 te hoc significet gentiles in ciuitate
 dei adiuturos et iudeos in perfidiam
 gentium esse lapsuros. **I**uxta quod ysaias
 ait et reuertetur libanus in chermel

et chermel in saltu reputabit. In
uenit at ibi hominem quendam nomine
eneam ab annis octo iacentem i gra
bato. Eneas iste gen⁹ signus signifi
cat humanum infirmum prius delecta
tione languescens sed aplozi ope et
ore sanatu. Quia eni et mundus ipse
quatuor plagis sublimat^r et cursus
soli annis n⁹ temporibz uariat^r qui
cum p⁹icia labentiaq⁹ gaudia complec
tit^r quasi bis quaternario annoz
nud⁹ grabato sternet^r enervus. Gra
battu quippe e ipsa segnitie ubi re
quiescit animus eger et infirmus
id e in voluptate corpis et o⁹ delecta
tione seculari. Enea sanat te d⁹s ihc
xpc surge et sterne tibi. Quia de pa
ralysi curauit mox surge et sternere
sibi p⁹el precepit spiritualit^r insinuans
cu quisq⁹ fidei solidamentu in corde
precepit no solu torporem in quo de
ses iacuit discutiatur sed etiam bona
opera in quibz requiesce ualeat pa
ret. In ioppe aut fuit quedam discipu
la noie tabita que i⁹pretata dicit^r
dorcas. id e dammula ut caprea sig
nificat at aia⁹ virtutu studio subli
mes sed hominu opinione contempti
biles. Neq⁹ eni beatus lucas inep⁹ta
tione nois augetet nisi magnu eide
mysteriu in ee cognosceret. Dammu
la quippe ut caprea aialia sut natu
ra similia sed magnitudine differen
cia que morant^r in excelsis montibz
de l⁹ longinquo tamc omis vident q⁹
uerunt. Vnde et ab acumine tenendi
dorcas uocant^r. Sic nimiru s⁹ me
ritis operu in excelsis habitantes men
tis contemplatioe sup⁹is sagacit^r in
tendunt et ibi sume cauta circumspec
tione semp inuigilant. Nam q⁹ mun
da quide hec aialia iuxta legem sed
timida sut et imbellia iuxta qd natu
ram eoz exprimens martialis aut.

Dente timet^r aper. descendit cornua cerui
Imbelles damne qd nisi pda sum⁹. Noie
manifeste significat eos qui simplicit^r viu
discretog⁹ gressu actionis q⁹ fissa ungula
incede et uerbu dei continua meditatioe
ruminae satagunt. Cau si ut ignorantia
forte at infirmitate morte incurrerint spi
ritalem pro intentionis tamc recte inte
gritate resuscitari merent^r. Sicut petro
ipsi contigisse pbat^r cui rectissime qd de
dorcade scriptu e aptari p⁹t. Factu e in
diebz illis ut infirmata moreret^r. Hi cu
cu p fragilitate nature mortalis aliqua
delinquant q⁹ in diebz opm bonoz casu subi
te infirmitatis occumbunt. Sed cu mox
lacrimis insistunt spem recuperande vir
tutis attendunt s⁹o⁹ auxilia inuocant et
sua qui mesut bona acta recogitant fa
ciunt pfecto qd sequit^r. Quia cu lauisset
posuerunt in cenaculo. hoc de petri euo
catione et elemosinaz dorcadis ostensio
ne narrant^r. Et circumspecterunt illam omis
vidue flentes. Vidue sut pie cogitatio
nes aie penitentis que sensus pristini
vigorem q⁹ viri regimine ad tempus o
miserant qui p aia delincente necesse
e supplicat exorant. Et ostendentes tuni
cas et uestes quas faciebat illis dorcas no
suis p defuncta uerbis sed ipsius predica
bant^r operibz quomodo elemosine no solu a
s⁹da sed a prima morte liberant. Dixit
thabita surge at illa apuit oculos et viso
petro resedit. Iustissim⁹ ordo resurgentis
ut prius oculos mentis aperiat et agni
ta demde petri uoce resideat lumen sue
circumspectionis qd p⁹iderat recipiat et
doctrina eoz qui se adiunxerant uiuat.
Dans at illi manu erexit eam. Contacta
petri manu thabita resurgit quia lan
guens aia p⁹is nullo melius ordine
qua s⁹o⁹ exemplis conalescit.

Cir at quida erat in cesarea noie
cornelius. Non virtutibz ad fidem

sed fide ptingit ad virtutes ut beatus
papa gregorius exponit **Cornelius** eni
inquit cuius elemosine ante baptismu
angelo teste laudate sunt no operibz ad
fidem sed fides venit ad opera. **Si** eni
deo usq et ante baptismu que orabat
no credidit ut quomodo huc opit deus ex
audierat si no ab ipso se in bonis pferi
petebat. **Inebat** eni creatori omni deu
sed quia ei omnipotentis filius incar
natus esset ignorabat. **Fidem** habuit
cuius orones et elemosine placere potu
erit. **Bona** at actione pmeruit ut deu
pferre cognosceret et de vniuerito ei
incarnationis mysteriu crederet qua
tinus ad sacramenta baptismatis per
ueniret. **Per** fidem ergo venit ad opa
sed p opera est solidatus in fide. **Vidit**
in visu manifeste q hora nona dei bene
oracula baptismi petendi hora nona ac
cepit qui in morte ipsius qui hora nona
spem tradidit erat baptizandus. **Et** nunc
mitte viros in ioppen. **cui** elemosinis
scribit q suscepit mox doctor salutis
arcessiri iubet manifeste innuit quod
elemosinis illis ac precibz plena sue
salutis cognitione a dno quesierit vo
cavit duos domesticos suos et militem
metuentem dnm. **Tres** misit ad petru
cornelius quia creditura gentilitas
aplice fidei europam asiam africanq
subegit partim studiis militaribz hoc est
instancia predicandi partim domesticis
negoz negotiis occupandas. **Notatq**
qd vnus miles et duo domestici mittant
Quanto eni fortiores tanto pauciores
in ecclie membris inuenies plures qua
audire verbu qua qui dicere sciunt
Ascendit petrus in supiora. significat
relictis terrenis cupiditatibz conuosa
tione in celis habituram. **Ut** oraret cir
ca horam sextam. **Sexta** hora petrus
inter medias preces csumit salutem

utiqz mundi que dno sexta etate
seti quere et saluare uenerat qd et
ipse uoluit indicare cu eadem diei
hora sup samaritanorum puteu sicie
bat. **Et** descendens uas qdda uelut
lintheu magnu. **Vas** illud eccliam
significat incorruptibile fide pre
ditam. **Lintheu** eni tinea no consumit
que uestes alias corrumpit. **Et** ideo
qui uult ad mysteriu ecclie catho
lice ptinere excludat de corde suo
corruptione malaz cogitacionu. **Et** ita
incorruptibilis firmet in fide ut pra
uis cogitacionibz tamq a tincis non
rodatur in mente. **Alit** tinea hereticus
est uestimentu dno corripit uolens sed
dno dispensante no ualens. **Qd** etia
in tunica illa dno figuratu e quam
militres scinde no audebant. **Quia**
tuor iniis summitti de celo in ter
ram quatuor iniis quibz lintheu
dependebat quatuor plagas x orbis
terraz designat quibz extendit ec
clesia ipsa e eni ciuitas dei nostri
in monte sco eius dilatans exulta
tiones uniuerse terre que eni de
celo submittit indicat cu sola su
puerenti sps sci gracia seruari pa
riter et augeri. **Vnde** dr in apoca
lypsi. **Vidi** ciuitate scam iherlm noua
descendentem de celo a deo. **Possut**
eni nri iniis euangeliste figura
ri p quos ecclia celesti munere
imbuit atq sublimat. **In** quo erant
omnia quadrupedia et serpencia ter
re cu uolatilibz reli. **Alia** illa omis
gentes sut erroribz inuide q hois
imagie relinqtes bestiaz ac ser
pencia sumpserunt figuris unde cu
ad herodem ppe dolosam malicia
dicit. **Ite** dicite wlpn illi. **Et** ad pha
riscos gerumina viperaz et ad libi
dinosos et qui in sanientes ifemi

nas facti sūt et de impudentibus nolite dare sōm canibz. Et de uoluptuosis neq; mittatis margaritas vestras ante porcos. Et de supbis ac dolosis wlpes foueas habent et uolucres celi nidos. Et cōmune de omibz. Et homo cū in honore esset id ē ad ymaginē dei fr̄s nō intellexit compatius ē iumentis insipientibz. Verū at id ē in corruptū hominē salomon ostendit dicens. deu time et mandata eius observa. hoc ē cū omis homo. Surge petre occide et manduca. surge inq; ad euangelizandū preparac. Occide in gentibz qd fuerant et fac q es. Qui cū manducat cibū foris positū in suū corpus trahit. Precipit ergo ut nationes p incredulitatē ante foris posite interfecta pterita uicia societati ecclie quā significat petrus inserant. Juxta qd de seipso paulus apls ait. Ego cū p legem legi mortuus sum ut deo uiuam et xpo. Et iterū. Unus at iā nō ego uiuit uero in me xpc. Qui uero ab hereticis circūueniūt qī uiui deuorant a morte. Quia nūq; manducaui omē cōmune et immūdū. ppls iudeoz partem dei se esse iactans cōmunes cibos vocat quibz hoies omnes utunt. hoies. Verbi grā si illā carnē ostreas lepores et istiusmodi aīmanā que ungulā nō findūt nec ruminant nec squamosa in p̄tibz sūt. Immūdi uero cū dicūt bestiaz ut reptilū carnes nulli mortaliū cōestibiles. Hoc at factū ē p ter. Quia p mī ptes orbis terraz mysteriū scē trinitatis a duodecim aplis predicandū erat ideo mī lince tertia uice de celo submisit sūt siue ut

beatus ambrosius intēptat. tertiū repetita figura operationē trinitatis expressit. Et ideo in mysterijs interrogatio trina defert et confirmatio trina celebrat. Nec p̄t quis nisi trina confessione purgari. Vnde ipse petrus in euangelio tertiū interrogatus utrum diligat dñm ut trina responsione uincula que dñm negando ligauit absolueret. Hec oportune petro ostensa sūt cū cornelius gentilis ad exhibendū cū mitteret ne dubitaret in circūcis xpianā tradē fidem. Erat enī ex illis animantibus euangelico uase monstratus. Vnde et ab spū s̄o. hoc idē facere confirmatus. Et statim receptū ē uas in celū. Post trina submissionē lintheū celo recipit. quia post huius scē cōuersationē qua p fidem et baptismū mūdāta peregrinat. ecclia celestis iam habitatio felix et eterna sequitur. Et dicit spū ei. Ecce uiri tres querūt te. In mente at ab spū nō in aure carnis audiuit surge itaq; et descende et uade cū eis. Descendere de tecto et ad predicandū ire iubet ut ecclia nō solū dñm alta subeundo speculet sed eundem etiam in finibus quibz et qī adhuc exterius positus sed tamē ostiū symonis id ē obediencie pulsantibz ad actiua uitam redeundo uelut electos surgendo predicet iuxta q dñs ait. Videbitis celū apertū et angelos dei ascēdentes et descendentes sup filiū hoīs. cuius bene domus iuxta mare posita memorat. mare enī fluctuagoe scē tumultus furorēq; designat ubi homines improbi qī pisces audissimī sese inuicem psequūt et deuorant. fr̄oz uero cōuersatio in celis ē qui et si terrestis domus huius habitationis dissoluat. edificationē ex deo habent. domū nō manu factam eternā in celis. Ecce ego sum quē queritis quē causa ē p̄t quā ue

tustis. **P**er ei adesse milites dixit et
qua causa venerint taciuit quia ad con
seruandam humane mentis humilitate
aliquando pphetie sps ex parte animu
tangit ex parte no tangit Petrus uero
inqt leuauit eu dicens surge et ego ho
sum comunione quippe equalitatis me
ruit scitas actionis. Nam in amanie
et saphire culpa zelus ulcionis vis a
aperuit potestatis Et michi ostendit
deus netuine comune aut inuadu dice
homine. **H**or utiqz tuc ostendit cu uox
angelica sonuit que deus purificauit
tu comune ne dixeris. **A** nudius quarta
die usqz in hanc horam orans eram
hora nona in domo mea et ecce vir ste
tit ante me. **I**n greco et in quibusda
latinis codicibus ita scriptu e. **A** quar
ta die usqz in hanc horam eram ieiun
ans et adorans a sexta hora usqz ad
nonam et ecce vir res multuqz dicebat
illu exaudiri qui instantia deprecandi
tribz horis continuans a sexta pthalpe
bat ad nona quo tpe dno ipse que ro
gabatur totius mundi salute extensis i cru
ce malis orabat. **V**erbu misit filius isrl
annuans pacem p ihm xpm omnium
dns. **I**n hoc apparet inqt deu accepto
rem no esse psonaz quia filiu suu uni
gentiu qui et dns omz atqz conditor
est cu genere humano pacem facere
misit. **I**n cuius noie pphetis attestantibz
remissione pcedit no iudei tantu sed
omz qui credut accipiant. **V**os scitis
qd factu e verbu p vnusam iudeam
Breuit omia que in simbolo dicut
complexus est qd ihs sit xps qd omniu
dns qz mudu deo reconciliari missus
qd iohannis uoce preconatus qd spu sco
punctus qz deo inhabitante p miraculu
declaratus qd crucifixus et a mortuis
suscitatus suisqz manifestatus qd iudex
omz in fine uenturus quodqz ecia ecclie
nam suam p fidem totu sit dilatus

in orbem. **Q**uomodo uixit eu deus
spu sco et virtute alia editio dicit
sicut uixit eu deus predicauit ergo
iohannes ihm sicut uixit eu deus
spu sco. **T**unc utiqz cu dicebat ipse
uos baptizabit in spu sco Et iteru
quia uidi spm descendente qd colu
bam sup eu Vinctus e ergo ihs no
oleo visibili sed dono gracie qd vi
sibili significat. **V**nguento quo bap
tizatos vnguit ecclia. **N**ec tamen
tuc vinctus e spu sco quo sup eu
baptizatu uelut columba descendit
Tunc eu corpus suu id e eccliam
suam prefigurauit dignatus e in qua
precipue baptizati accipiunt spm
scm sed ista mystica et inuisibili unc
tione tuc intelligendus e vinctus
quo verbu dei factu e caro id est
quomodo huana natura sine ullis p
cedentibz bonoz opm meritis deo uer
bo est in utero virginis copulata ita
ut cu illo fieret vna psona ob hoc
eu confitemur natu de spu sco et ma
ria virgine. **Q**uomodo deus erat cu
illo id e pater cu f filio melius est
eu sic intellige quam diuinitatem
filij cu hoie que assumpsit colubitan
te significat ne xpi psona geminae
et in nestorij dogma eade videamur
Nobis qui manducauim et bibimus
cu illo postq resurrexit a mortuis. **H**ic
beatus petrus qd in euangelio retinet
exponit post resurrectione seducet se
bibisse cu dno nisi forte credam indi
catu ubi aut donec illud bibam uobiscu
nouu in regno patris mei. **C**ecidit sps
sco sup omz qui audiebant verbu ne
baptisma gentibz trade dubitet sps sci
testimonio confirmat ipsas lauacri
aqua quas scificare solet de et nouo
ordine precurrentis qd semel in testi
moniu fidei gentiu nup uero in iudeis
euenisse repperitur. **E**t misit eos in

noīe ihesu xpi baptizari. **S**ū ecclia
regula sit fideles in noīe scē trinitatis
baptizari. querit quō lucas p totū
hū libelli textū nō alie quam i no
mine ihu xpi baptismū dari testet.
Quā ita bē ambrosius soluit. quia
p unitatem noīs impletū mysteriū
sit quia siue xpm dicas et deū pa
trem a quo vnctus ē filius et ipm
qui vnctus ē filiū et spm quo vnctus
est designasti. septū ē enī ihm a
nazaret quō vixit cū deus spū scō
siue patrem dicas et filiū eius et
spm oris patri indicasti. si tamen
id et corde comprehendas siue spm
dicas et deū patre a quo pcedit
spc et filiū quia filij quoq; ē spc
nuncupasti. Vnde et rationi copula
tur auctoritas. In spū quoq; recte
baptizari nō posse scriptura indicat
dicente dño. Vos at baptizabimī
spū scō. et apls ait. Omēs enī in
corpe ipso in vno spū baptizati su
mus. Aliū pcpue congruit nos in
noīe dñi ihu xpi baptizari. quia sicut
apls ait. quicūq; baptizati sumus in
xpo ihu in morte ipsius baptizati

Et vidi **xi** **S**umus
quadripedia terre et bestias
et reptilia et volatilia celi.
Quā quo hēc quidā sup cōs qu
busdam veteri lege phibitis nūc ue
ro manducandis interpretet cū nec
serpentes at reptilia possint edī nec
ipse petrus sic intellexit sed omnes
hoīes equalit ad xpi ewangelīū
puotari nullūq; scdm naturā esse
pollutū. Neq; enī quare bestias con
medēt sed quare gentibz cōmunica
uēt increpatus mysteriū hū visio
nis exposuit. Venerūt at mecū et
sex fratres isti. Pulchre septenario
fratru nūo teste grā spc scē septi
formis effusa ē. Aliq; sex diebus

mundus est iste formatus p sex fratres
opera pfecta monstrant qui bene doctore
comitantur quando suis auditoribz int ver
ba exortationis exempla pfecte demon
strat operationis. Et glorificauerūt deū
dicentes. Ergo ex gentibz deus peniten
ciam ad vitam dedit. **H**oc est qd in boati
iob legim⁹ libro. ab aquilone aurū veni
et et ad deū formidolosa laudario quia
prius frigido genū pectore splendor fidei
exortus est et p eadem inopinata fide
ideo deū tremendo glorificat. **A**mbula
uerūt usq; fenicem et cyprum et antip
ochiam. **H**inc iam post reuelationē in
donis ewangelice in qua molle supra
spe aialia scā quiescerent res ecclie
cresce reperit cū p exteras puincias
insulas et ciuitates nō solū iudeis sed
et gentibz ewangelīū predicat. **P**fectū
est at tharsū ut quereat saulū. **D**ictū
ē enī sup quia de iherosolimis saulus
clam mitteret tharsū et surgens vn⁹
ex eis noīe agabus significabat per
spm famē magnā futurā. Agabus p
nūcius tribulaciōis inēptari qui scdm
nomen suū et hic famē generalē et
infra paulo aplō vincula pphetat. **P**ro
suerūt in ministeriū mittere habitan
tibus in iudea fratribz. **S**criebant in
iudea et maxie iherosolimis famem
acrius sentiant ubi pauperes scōrū
erant qui rebus suis domibus agrisq;
venditis p̄cia deferentes aplis i pecunijs
acquirendis nō multū vltius uaca
bant sed et nō nulli p confessiōe fidei
ab ipis iudeis incredulis p̄pria substan
cia mulctabantur ablata. **T**ribz dicit
apls. **E**t rapinā bonoz uestroz cum
gaudio suscepistis. **H**os inē elemosina
rios religiosoz helene adiabenoꝝ re
gine factū memorat. que cōpatis ab
egypto frumentis iherosolimitaz ne
cessitatibz largissime ministravit vnde

et honorifice ante portas eiusdem ciui-
tatis inuenit sepulchrum **XII**

Eodem at tpe misit herodes rex
manus ut affligeret **P**ro famis
indehret tpe qua quarto claudij
anno factam hystorie referunt cu herodes
tertio eiusdem sit anno defunctus. sed illo
hant dubio tpe quo oblationes iherosoli-
mam deferrebant. Non at putem herode
qui tetrarcha erat postea regem factu
hoc capitulo designatu refert eni ioseph
gaum imperio suscepto continuo iudeor
principatu hinc herodi filio aristoboli que
tame ille agrippam noiat tradidisse siml
et philippi ac lysanie tetrarchas. **U**nto
at id e ultimo imperij sui anno herodis
eodem parit contulisse ipsu uero herode
qui at in iohannis nere auctor extiterat
ut in passioe dni interfuerat multis extru-
ctatu modis exilio dampnasse ppetuo
Porro hunc herodem siue agrippa tercio
claudij anno suo uero regni septimo ab
angelo prussiam regnu agrippe filio re-
liquisse. Aristobolus at que dixi ipse est
qui a patre pfido id e herode seniore sub
quo dñs natus e cu fratre alexandro fu-
erat infectus. **O**ccidit at iacobu fratre
iohannis gladio de hoc iacobo clemens
alexandrinus hystoriam quandā dignam
memoria refert. **E**t is inqt qui obtulerat
cu iudici ad martiriū iacobu salus mot
etiam ipse confessus e se esse xpianu
Ducti sūt ambo parit ad suppliciu. **E**t cu
duerent in via rogauit iacobu dari sibi
remissione. **A**t ille parump deliberans
pax tibi inqt et osculat e cu. et ita
ambo suml capite plexi sūt. **T**radens mñ
quateruonibz militibz. **S**icut centurio cen-
tu ita quatuor mñ sub se milites habe-
bat. **P**ruissosq latere petri suscitauit cu
Pruissio lateris comemoratio passioris
xpi e de cuius uolere salus nostra pro-
fluxit et nobis quoqz pressuraz cathena

recentis tale solaciu ipse reddit apls
petrus dicens. xpo igit passio in car-
ne et uos eadem cogitacioe arma-
mini. **P**recinge et calcia te caligas
tuas. **E**t pphetas et aplos ringulis
vsoz fuisse legim. **Q**ui sibi petrus
ligamenta ppter rigore carceris ad
horam laxauerat ut tunica circa
pedes dimissa frigus noctis utruqz
temparet exemplū prebens infir-
mis cu ut molestia corporali ut inui-
tia temptam hūana licere nobis ali-
quid de nostro rigore laxare. **E**t quia
dictū e sint lumbi uestri precincti et
calcia te pedes in spaciatioe ewange-
lii parit spiritualit uirtutu verbiqz
predicandi resume iubem insignia
Venerūt ad portam ferream que du-
cit ad ciuitatem. **A**ngusta ymo ferrea
erat porta que ducit ad iherlm celeste
sed aploz uestigiis nobis e iam facta
incabulis. qui sanguine ppro ferru vi-
cerūt hostiu. **D**e hoc arator. **F**errea
quid miru si cedūt hostia petro. **Q**uē
deus etherie custode deputat aule
Ethie qz sue faciens retine ratione
infernu supae iubet. **E**t petrus ad se
reuerfus ait id e a contemplacionis
culmine ad hoc regressus qd intellcu
comuni et prius fuit. **P**rocessit puel-
la ad audiendu. **E**t dñm tumuli clau-
stris egressu prima mulier discipulis
nūciauit ut ubi habundauit petm sup
habundaret gra. **I**lli uero dicebant
angelus eius e. **Q**uod unusquisqz nostru
habeat angelu et in libro pastoris et in
multis scē scripture locis inuenit. **N**am et
dñs de puulis. angeli inqt eoz semp vi-
dent faciem patris mei. **E**t iacob de se
loquit. angelus qui eruit me de cunctis
malis. **E**t hic discipuli angelu apli pe-
tri uenire credebant. **D**escendens qz a

iudea in cesaream. Quamuis iux-
sitū locorū cesaream philippi dicere
videat^r eo q^d hec sicut et tyris et sidō
urbs sit fenici. Joseph tamen expo-
nente discimus hec in cesarea pales-
tine gesta que quondā turistrato-
nis dicta ē et est in confinio phœnicis
et palestine in litore maris magni
sita. Postulabant pacem eo q^d ale-
rent regiones ^{etiam} ab illo. Necessa-
riam habebant vicini regis amicitia
eo q^d illoz regis ualde angusta et
galice damascuz pressa finibz esset.
Unde nec ipsa metropolis cori tyris
tantas habet opes de terra sua ut
totius urbis esse possit emporion
quantas de subuectioe nauū. Est at
purpure corleatūqz maxie ferax.
Confestim at percussit eū angelus dñi
consonant^r etiam iosephus dñi impie-
tatem inq^t illicite adulacionis non
exhorretet respiciens paulo post
imminente capiti suo uidit angelū
eū q^d sensu continuo exitus sui minis-
trū quē prius nouerat puiscorem bo-
noz. Et paulo post. Verū continuus
quiqz diebus uentris doloribus cruci-
atus vitam uolenter arripuit. **XIII**

Segregate michi barnaban
et saulum in opus q^d assumps-
eos. Videt saulus iuxta ordi-
nem hystorie tercio decimo post dñi
passionem anno apostolatu cū bar-
naba pauliqz accepisse uocabulū q^u-
to decimo aut anno iuxta conductū
iacobi rephē et iohannis ad geniciū
magisteriū fuisse pfectū nec hysto-
ria ecclie repugnat: dicens aplis
esse preceptū ut xij annis in iudea
predicarent. predicarent uerbū dei
in synagogis iudeoz. ^{et} ignaros lo-
corū semel ad notandū credidi vbi cū
qz synagogā iudeoz uidetis cito scito

in ciuitate gesta que dicūt. Cui nomē
erat bartheſu. Corrupte legit^r bartheſu.
cū barieu id ē maleficius. siue in malo
legi debet. credo qz nomē ihū isdem lit-
teris sed nota sup posita scribat. Nō
enī cōuenit hominē flagitiosū et ma-
gū filiū ihesu id ē saluatoris appella-
ri quē contrariis paulus filiū diaboli
nūcupat. Saulus. Quē et paulus reple-
tus spū scō a sergio paulo prouisc
eo q^d eū xpi fide subegerit pauli for-
titus ē nomē et sequencia libelliquē
de pauli miraculis agunt. Oportuit enī ut
ipse cōsumacionē aplice actibz daret quē
diu cont^r stimulos calcitrantem dñs de-
gisset. Ecce manus dñi sup te et eris cecus.
Scribat apls sui memor exempli de te
nebris oruloz mentis posse resurgere
lucem. Nec enī mereret habere carnis
oculos. qui mentis oculos alijs aufere
laborabat. Venerūt antiochiā pſidu
que antiochie ciuitates sūt. Vna iſtria
rocle a seleucio rege condita que reblan-
ante uocabat^r ciu dasien fontem p^rm
dicūt cuiusqz illam aquis habundantē
simus pſriu in qua primo cognominati
sūt discipuli xpiani. Altera aut antio-
chia de qua nūc dictū est in puincia
pſidie. Forte distribuit eis terrā eoz
qⁱ post quadringentos et quinquaginta
annos. Dixerat deus ad abrahā quā-
cit semen ei⁹ accola in terra aliena
annis quadringentis. Et item ait quā-
in ysaac uocabit^r tibi semen. Ab exortu
ergo illi⁹ seminis usqz ad exitū isrl ab
egypto fuerūt ut exodus scribit anni
quadringenti quinqz hns addē quadra-
ginta annos in deserto et quinqz i terra
canaan quibz actis uidet^r terrā quē
iussu a pſelytis et sors fuisse missa su-
per eam et inuenies annos quadra-
gentos quinquaginta. Et dedit illis
saul annis quadraginta. Credo quā-
liber regū non apte quot annis saul

regnavit exponit aplm vulgo loquen-
tem hoc qd fama crebrior haberet di-
cere voluisset sed querentes sollicitius
ibidem sicut et cronicoz libri testantur
muerum samuel et saul annis quadra-
ginta ysracheli prefuisse. **F**actum est
enim inqt quadringentesimo octuagesi-
mo anno egressionis filioz isrl ex egypto
cepit salomon edificare templum dno
anno qto regni sui. cu uero ad tricen-
tos nonaginta sex annos quibz iudices
prefuerunt ut eoz liber indicat quadra-
ginta annos dauid et quatuor salemo-
nis adices testant quadraginta quoz
et iosephus tertius est samuel viginti
et saul alhs totidem regimine tnsige-
runt. **Q**uomodo hanc deus adimpleuit
filis nris resuscitans ihm sicut i psal-
mo scdo scriptum est filius meus es tu
ego hodie genui te. **N**on e putandu
hoc exempli psalmi ad resurrectione
xpi cuius prime meminit. sed ad ipsa
eius incarnatione de qua sup locutus
est pnt. **P**rim sequens versiculus
de resurrectione manifestissime testat cu
enim superius de incarnatione passione ac
resurrectione illius ageret voluit utraqz
pariter datis de psalmo testimonijs as-
truere. qui ergo inqt eternus es ante
secula filius nunc in tpe natus appar-
ebis. quidam codices habent sicut in primo
psalmo scriptum e qd ita exponit primu et
scdm psalmu apud hebreos in vnu psal-
mu esse compositos qui et a beatitudine
incipiat et in beatitudine desinat. **Q**uia
dabo vobis scda dauid fidelia. id e queru-
m dauid pmissi eadem vobis certissime
fidelis sponsor implebo xpm videlicet de
eius esse stirpe nascituru sic enim ysaias
nouu testamenti mysteria pignus ait
Et constituam vobis testamentu etnu
scda dauid fidelia. qd i hebraica uerita-
te ita legitur. **E**t feriam vobiscu pactu
compiternu misericordias dauid fideles.
Scripti sunt multi iudeoz et colentiu ad

uenari. **M**elius legitur colentiu deu
sicut in greco videtur significat at
eos qui natura gentiles erant sed
religione iudei quos grece pselytos
nuncupabant. **S**ic enim precepit nobis
dnus posui te in lumen gentibz qd dno
xpo specialit dictu e. hoc iam sibi
dictu arbitrantur apli membra se vi-
delicet illis esse recolentis sicut
etia ipse ppe eiusdem corporis unione
dixit saule. saule quid me psequeris.
Et ille excusso puluere pedu
in eos uenerat iconu. **P**ulvis iux-
ta ewangelij preceptu excutit de pedi-
bus in testimoniu laboris sui qd
illoz ingressi sunt ciuitate et pdira-
tio aplica ad illos usqz pueniat.
siue excutit pulvis. et nichil ab
eis accipiant ne ad victu quide
necessariu qui ewangeliu spreue-
rint. **D**iscipuli quoqz replebantur
gaudio et spu sco. In greco habet
discipuli at ut intelligam iudeis
fidem psequentibz discipulos eton-
trario gaudio spiritali ditatos.

Et ad iracundiam. **X**iii
concitauerunt animas gentiu
aduersus fratres. **E**t in gre-
co sequitur deus at pacem fecit et
quidam latini codices min9 habent
et ibi ewangelizantes erant scriptu
in greco et comota e omis multitu-
do in doctrina eoz. saulus at et bar-
nabas morabantur in lystris et hii
quoqz uersiculi in quibusdam nris
codicibz no habent. **E**t quida vir i
lystris infirmus pedibz sedebat sicut
claudus ille que petrus et iohanes
ad porta templi currant. salute pfi-
gurat iudeoz ita et hic lycronius
ego pplm gentiu longe a legis tem-
pli qz religione remotu sed pauli
apli pdiracione collectu. **D**exteras
inqt dederunt michi et barnabe so-

rietatis: ut nos in gentes ipi at i cir-
cumcisione sed et tpa expositioni co-
ueniunt. Nam ille primus fidei tempo-
ribus cu nec du gentibz uerbu credere
tur hic uero iudeis ob pfidiam expul-
sis et dampnationis puluere respo-
sis inter noua conise gentilitatis
gaudia sanat. Et uidens quia habe-
ret fidem ut saluus fieret. Et ille
iudaico more pecuniam iste at ex
fide salutem querit ab aplis. Dixit
magna uoce surge sup pedes tuos
rectos. In greco exemplari legitur.
Dixit magna uoce tibi dico in noie
dnu ihu xpi surge sup pedes tuos
rectos. Hec de translatione posuim
ne codicu uarietate stupefactus
quid uerius sit ignores. Dii similes
facti hoibz descenderut ad nos. stul-
tus error gentiliu qui omne qd sup
se uident deos putant. Et uocabat
barnaban iouem. ob hoc uidelicet
quia prior eoz esse uideret ioue
namqz dnm patrem atqz homine
regem esse putauerut. Paulu uero
mercuriu qm ipse erat dix uerbi.
Quia mercuriu credebant eloqui-
um linguamqz preste mortalibus.
Vnde et mercuriu qd medio curren-
tem inter aures linguasqz latine
nucupabant grece at cimen hoc
e ineptem appellabat. Tauris et
coronas ante ianuas afferentes.
Tauris ad victimas coronas uero
ut uel faciem templi iuxta ritum
gentiu ornaret. ut eis qd dno immo-
laturus imponeret. Conscissis tuni-
cis suis exilierut in turbas. Pauen-
tes scindut uestimenta qd decoru
cultu honorent. hoc eni face cosue-
tudo est iudeoz quociens aliquid
blasphemiu et qd cont deu audie-
rut. Herodes at quia no dedit hono-
rem deo sed acquieuit immoderato fa-

uori ipli statim ab angelo perussus e.
Statuert ut ascenderent paulus et bar-
nabas et quidam alij ex alijs ad aplos
et presbiteros in iherlm. De hac ascen-
sione sua paulus ipse scribit ad galatas.
Deinde post annos quatuordecim ascen-
di iherosolimā assumpto tyto contuli
cu illis euangelium qd predico in genti-
bus ubi nus ipse que posuit recensendo
est annoz. scim eni petru et paulu
aplos anno post passionē dñi trise-
tesimo nono id e ultimo neronis pas-
sos fuisse martyrio et hem petru ro-
me viginti et quinqz annis pontificale
sedisse cathedram. viginti et quinqz et
quatuordecim. no triginta octo sed trigi-
ta nouem facit. sequit ergo hem petru
eodē quatuordecimo post dñi passionē
anno quo cu iherosolimus alloquitur
paulus id e quarto claudij cesaris ro-
mā uenisse credam. simulqz nisi fallor
hac expositione paulu aplm eodē quo
dñs passus e et resurrexit anno ad
fidem uenisse probat. dicentes quia
optet circūcidi eos. Hoc errore decepti
erant galatiz ut circūcisione et legis
cerimonias cu grā baptismi crederent
esse miscendas. Fide purificans corda
eoz. Non ergo circūcisione carnis il-
los mundari opus e quoz tanta fides
corda purificat ut etiam ante baptis-
ma spm scm accipe mereant. Sed p
grām dñi ihu credim saluari quead-
modū et illi. Si ergo et illi id e patres
portae iugū legis ueteris nō valentes
p grām dñi ihu saluos se fieri credi-
derut. manifestū e que hec grā et an-
tiquos iustos uiuere fecit ex fide. Ipsi
eni ex fide uiuit et ideo sacramenta esse
potuerut pro tpm diuinitate ad unita-
tem tamē eiusdem fidei concordit re-
uerentia. post hec at reuirtar et edi-
ficabo tabernaculū dauid qd dedit

Tabernaculum dauid umbram legis signifi-
 cant que traditionibus phariseorum corrupta
 et dilacerata sed dominus reuertente id est
 in carne apparente a deo spirituali gratia
 est erecta ut non tantum iudei sed et cuncte
 gentium nationes nomen eius requirant
 et subiugetis et sanguine id est a funden-
 do sanguine ut manducando cum sanguine
 hoc quidem de gentilitate uenientibus
 per ipsos fidei rudimentis et inueterata
 gentilitatis consuetudine concessa sunt
 sed ne putarent eadem etiam perfectio-
 nibus sufficere uult uigilanter adiunxit
 atque ait moyses enim a temporibus anti-
 quis habet in singulis ciuitatibus qui
 cum predicant in synagogis id est et si per
 reprobos nunc a reuerentia congruentem a
 nobis precedente tamen tempore dum frequen-
 rius ad lectionem legis prophetarum quod con-
 uenerunt paulatim uite instituta et
 seruande inuicem dilectionis iura sus-
 cipient primitiua enim adque iudaizati-
 onem etiam hoc sabbi celebrasse pro-
 certum est. Visum est enim spiritui sancto et
nobis id est placuit qui arbiter sue po-
testatis existens ubi uult spirat et ea
que uult loquitur placuit et nobis non
nostra sola voluntate sed eius eiusdem
sus instituta. Paulus autem et barnabas
 demorabantur antiochie hinc diebus im-
 pletum est quod apostolus ait cum uenisset zephias
 antiochiam in faciem eius testis. Paulus
 autem rogabat non debere recipi eum quoniam
 in ipsa se acria fronte constituens ni-
 mis tepide steterat meritis cum paulus
 abierit ne illi quod contagione iure cor-
 rupteretur aliorum. Facta est autem dissensio
propter hoc delictum putat non enim como-
deri malum est sed irrationabiliter nullaque
iusta flagitante negotio commoueri. Et
 barnabas assumpto marco nauigauit cyprum
 propter amatum sibi fratrem et affinitate
 conuictum legunt enim fuisse consolrini

147
 barnabas separatus a paulo pa-
 triam repetit insulam et nictolomi-
 nus euangelice predicationis inue-
 nit sibi opus exortuit. **XVI**
Quicquidit enim propter iudeos qui
 erant in illis locis. Non quod
 figuras legis euangelii ueritate
 lucente quippiam utilitatis cre-
 deret allaturas sed ne per occasio-
 nem gentium iudei a fide recederent
 quibus tamen umbra uetus paula-
 tim tollenda erat sicut et genti-
 bus morum prauitas antiquorum ut
 super dictum est. Iste enim umbræ lega-
 les qui a domino aliquando constituti in-
 du ab apostolis sunt illis temporibus
 ob declinandam iudeorum perfidiam usur-
 pate gentilis uero institutio ut uere
 a sathana repta nunc a sanctis est adtracta
 detriti sunt a spiritu sancto loqui uerbum in
 asya. Vere terribilis dominus in concilijs
 super filios hominum. Iste se magistrum
 per omnia permittit nec permittit alius
 sequi iussus nec ad patris sepul-
 turam petitis accipit inducias
 inuitus ac repugnans attrahit
 saulus cornelio precibus et elemosi-
 nis insistens insistenti uelut re-
 muneracionis uice uia salutis osten-
 dit. Et qui nouit corda deus be-
neficii gratia doctorem ab asya re-
moit nisi semini caribus det error
cordis iniqui grauius de contempta
predicatione iudicet rursusque alij cu-
stantes apostolos legatus macedo que
angelum gentis illius credimus miras si
bi dñici panis offerri precat. Que
 est prima pars macedonice ciuitas
 colonia. Colonia que est deo defectu
 indigenarum nouis cultoribus adimplet
 unde et a cultu agri colonia dicta
 est. Puellam quandam habentem
 spiritum phytone. Quid phytonica di-

uinatio egerat artis in libro re
gū inuenim⁹ ubi rogante saule phy
toniam ut aiam samuhelis ut pro
ca potius spm inuadu⁹ euorauit
ab inferis qd magyze fantasie ge
nus ab apollinephyrio reptū atq;
ab eius cognomine sic dicunt esse
uoratu. Sed et hebreu nome con
gruit quia phytomica os abyssi
dicit. Isti homines serui dei exel
si sūt. nō uoluntatis ista confessio
est. quā primū sequit⁹ confitenti
sed timore sps scī cogente uera
meridax sps loquit⁹ non ausus lu
re pnte suas ultra relare tenebras
peccatori at dicit deus. Quare
tu enarras iusticias meas ne cor
rumpam⁹ amari felle doli suerāt
qui falsa ministrat ut arator ait
Precipio tibi in noīe ihū xpī exi
ab ea. barilū qui fidei impugna
tor erat et artis infirmitate et
oculorū amissione cecauit. Hanc
uero qui puer sa licet merite uera
tamē loquebat⁹ arte solūmō nefa
ria priuare curauit. Quia cū
indignū erat ut uerbu euāgelij
sp̄s inuadu⁹ annūciaret. abscede
hūc et silere pcepit quia demo
nia cū tremore debent dnm con
fiteri nō at laudare cū gaudio. Et
annūciant morem quē nō licet no
bis suscipere neq; facere cū simus ro
mani. De fide ihū xpī dicūt i cui⁹
noīe phytom̄ sp̄s exerat. iam cū
decreuerant romani ne quis deus
esset acceptus nisi a senatu pba
tus esset. Media at nocte paulus
et sylas adorantes deū hymnum
dicebant. Denotio simul aplici pec
toris et virtus exprimit⁹ orōnis
cū et illi hymnos in imo cingere
retinerint. et eorū laus terrā cō
mouet. ceteris. et fundamenta

antēxp̄m expectare quā ihū xp̄m cre
dere uelint. Et ideo paulus nō modo
xp̄i mysteria predicabat sed h̄s etiam
in xpō ihesu consummata docebat. **xvii**
Et de colentibz gentilibus q; mul
titudine magna id ē de hīs qui ge
tilem ritū iudaiss. iudaismo mu
tauerant et de hīs qui omnino gen
tiles pmanerant inter ad xp̄m conflu
ebant. Hī at erant nobiliores eorū
qui sūt tessalonice. Annimi nobilitate
dicit qui uerbu audiendo scrutandoz
institerūt. Quidā at epicurei et stoi
ci philosophi differēbant cū eo. Epi
curei preceptoris sui tarditatem se
cuti felicitate hōis in sola corporis
uoluptate stoici uero in sola animi
virtute posuerūt. qui int⁹ se quidem
dissidentes. aplm tamē vmaniter
impugnant eo qd hominē sicut ex aīa
et corpe subsistere ita in utroq; doc
ret hūm esse debere sed hoc nec tpe pnti
nec uirtute hūana sed grā dei p ihū xp̄m
in resurrectionis glā pficiendū. Quid
ult seminueribus hīc dicit recte semi
nueribus id ē pmologos uocat⁹ quia se
men ē uerbu dei et ipse dicit. Si uos uo
bis spiritalia seminam⁹. I inueni artem
in qua scriptū erat ignoto deo. Notus in
iudea deus sed nō receptus. ignotus in
asia deus quus p multa quesitus et ideo
qui ignorat ignorabit. qui preuent⁹
dampnabit. Neutri immunes a culpa
sed excusabiliore qui fidem nō optulē
xpō. quē nesciebant. quā qui manus in
tulē xpō quē sciebant. Deus qui fecit
mūdū et omia que in eo sūt. hīc celis
terre cū sit dñs nō manufactis templis
inhabitat. Ordo diligenter aplici dispu
tationis est intueudus quia ita apnt ge
tiles tractatus seriem format. ut primo
vnu deū auctorem mūdū omniūq; esse
doceat in quo uiuimus mouem⁹ et sum⁹

ruus et gen⁹ sum⁹ ut nō solū p^{er} munera
lucis et vite uerū etiam p^{er} cognationē
quandam generis diligendū ostendat deū
de opinionem illam quē ē de idolis apta
ratione deuincat. qd totius mundi conditor
et dñs templis nō possit includi sed ex eis
qd omis benefici largitor sanguis nō ege
at victimarū qd hominū deniq; creator et gu
bernator omnium nō possit hoīs manu cre
ari qd postremo deus ad cuius homo fac
tus ē ymaginē nō debeat metallis esti
mari filis erroris remediū docens esse
petendi. Nam si a primo destruere nō
lisset ceremonias idolorū aures gentium
responderet. Cū ergo vnu deū esse p^{er}suaderet
tūc iudicio eius astruxit p^{er} xpm nobis sa
lutem datam magis tamē cū hominē quā
deū nūcupans incipiensq; ab illis que ges
sit in corpore et ea diuina describens ut
plurimū homo fuisse videret victam vni⁹
virtutem morte mortuūq; ab inferis re
suscitatu. Paulatim enī fides crescit ut
cū sup^{er} hominē fuisse videret deus esse
credet. Quid enī inter est quo aliter
credat ordine nō in p^{ri}ncipiis p^{er}fecta que
runt sed de iniciis ad ea que p^{er}fecta
sūt puenit. In ipso enī viuim⁹ mouem⁹
et sum⁹ hic versus quia difficilis intel
lectu est beati augustini verbis debet
exponi. Ostendit inq; apls deū in hīs
que creauit indefinenter operari. Neg⁹ enī
trans⁹ substantia eius sic in illo sum⁹ qd
modū dictū ē q^{ui} habeat vitam in semet
ipso sed utiq; cū aliud sum⁹ quā ipse nō
ob aliud in illo sum⁹ nisi quia id operat⁹
et hoc est opus eius qd continet omia
et qd eius sapientia p^{er}tendit a fine usq;
ad finē fortiter et disponit omia suauit⁹
Post quā dispositionē in illo
viuim⁹ mouem⁹ et sum⁹ unde colligit qd
si hoc opus suū rebus subtraheret nec vi
uem⁹ nec mouem⁹ nec erim⁹. Et pau
lo post neg⁹ enī inq; celū et terram
et omia que in eis sūt vniuersa scilicet

spiritualis corporalisp; creatura in
se ipsa manet sed utiq; in illo de quo
dictū est in illo enī viuim⁹ et mo
uem⁹ et sum⁹ quia et si vnaquēq;
p^{er} se p^{ot} esse in toto cuius p^{er} se ē ipsū
tamē totū nō ē nisi in illo a quo
conditū ē. Idem alibi hoc inq; si
scdm corpus diceret apls etiam
de isto corporeo mūdo posset intel
ligi. nam et in illo scdm corpus
viuim⁹ et mouem⁹ et sum⁹ unde
scdm mentem que facta ē ad eius
imaginē debet hoc accipi excellē
tiorē quodā eodemq; inuisibili sed
intelligibili modo. Nam quid non
est in ipso de quo diuinitus scriptū
est qm ex ipso et p^{er} ipsū et ī ipso
sūt omia. Sicut et quidam vestrū
poetarū dixerūt hoc ē q^{ui} alibi ait nich
il indicauit me scire mē uos nisi ihesu
xpm et hūc crucifixū. Hīs enī qui
p^{ro}phetarū fidem nō recipiebant non
moysi nō ysae ut aliorū p^{ro}phetarū sed
auctorū suorū loquit⁹ testimonijs ver
sū videlicet atati derantibus et de
falsis ipso ipsoz quib; contradicere
nō poterant sua uero confirmans
Magne quippe scientie est dare in
tpe conseruis cibaria et audientū
considerare p^{er}sonas. Ipse enī et gen⁹
sum⁹ genus rectissime dicimur dei
nō ex eius natura editi sed spū illū
et uoluntate creati et adoptione
recreati. In quib; et dyonisiū ario
pagita. hic ē dyonisiū qui post epū
copos ordinatus corintheorū gloriose
rexit eccliam multaq; ad utilitatē
ecclie que hactenus manent ingen
cia uolumina reliq; cognomē a lo
ro cui p^{er}erat accipiens ariopagos
est enī athenarū curia nomē a mar
te trahens siquidem grece marsios
villa dicit⁹ pagos eo q^{ui} p^{re}parasset clau

dius discedere a roma omnes iudeos
Hic iosephus nono claudij anno fac-
tum narrat. Suetonius at hystoricus
hoc modo refert. Claudius iudeos
impulsore xpo assidue tumultuantes
roma expulit. quod iterum contra xpm
tumultuantes iudeos coerceri aut con-
pisci iussit an etiam xpianos simul
uelut cognate religionis homines vo-
luerit expelli nequaquam discretus. **xviii**

Erant at strenuiores artis
qui exules in terra et peregrini
tentoria sibi quibus in via utantur
edificant. Scene enim grece tabernacu-
la dicuntur. etymologiam ab obum-
brando ducencia apud quos umbra
seca dicitur. Scene uero at strenuata
quasi umbracula sanant. que sagis
lanceis ut lineis aut ciliciis siue ex
arborum frondibus aut virgultis uete-
res componebant. **A**ustere at sicut
petrus piscando nos a fluctibus scilicet
per rectitudinem fidei extrahit. ita paulus
umbraculum protectionis erigendo ab
imbre nos criminum ab ardore tem-
porationum et a uentis insidiarum uerbo
factisque defendit. **D**equit in hoc lo-
co duos uersus in greco qui in qui-
busdam nostris codicibus non habentur.
Disputabat at in synagoga per omne
sabbatum suadebatque iudeis et grecis.
at deinde quod utriusque codices habent
adiungit. **Q**um uenissent at a mare
donia sylas et thymoteus qui sibi to-
tundunt in ceneris caput habebant
enim uotum ceneris portus est corinthi
ubi nauum ascensus caput ex uoto
totundit. **N**am iuxta legem moysi qui
se deo uouerunt romam nutrire quia
dum nazareti fieri uelint et postea
eam tondere atque igni iubebantur tra-
dere. **H**ec ergo fecit paulus non qui-
dem oblitus quod de obligatione legis
cum ceteris apostolis iherosolymis statue-

rat sed ne scandalizarentur qui ex iudeis
crediderunt simulauit se iudeum ut iudeos
lucrificaret quidam codices plurali numero
habent totundunt caput et habebant
uotum id est perisilla et aquila sed egre-
gi doctor ecclesie iheronimus et augusti-
nus in suis utriusque scriptis in singulari numero
ponunt et de paulo interpretantur. **P**onit enim
ita iheronimus. **F**ratribus ualidioris nauiga-
uit syriam et cum esset perisilla et aquila
et totundunt sibi in ceneris caput uotum
enim habuerunt. **I**ohannes baptizauit bap-
tisma penitentie. **N**on hoc baptisma in-
quit remissione peccatorum donat sed penite-
ciam tantum potuit docere. **N**am sicut sig-
num circuncisionis signaculum in patriarchis
fidei quam gerebant extiterit ita et hoc
lauacrum populo penitentie quasi singulare sig-
naculum sue deuotionis accepit quod tamen
ipsi figuratim etiam christi baptisma quo
remissio daretur ostenderet. **I**ns auditis
baptizati sunt in nomine domini ihesu. **Q**uestio
crebra uentilat si illi qui per ignorantiam
forte a non baptizatis sed tamen recte
fidei aliquibus baptizati sunt iterum bap-
tizari debeant quia hoc capitulo exposi-
tum reor. **Q**uid enim differt iterum tunc
ante iniciu baptismi christi an nunc sine suc-
cessionem eiusdem quisque baptizet. cum
etiam ipse iohannes eos quos in fide
et nomine christi licet uenturi baptizauerit
iterum baptizandos esse predicauit dicens
ego baptizo uos in aqua ille uos bap-
tizabit in spiritu sancto. si enim nunc talibus ad re-
mediu sola communicatio corporis et sang-
uinis christi ut quidam dogmatizant suffi-
cere potuisset et tunc neque opus esset
a christi discipulis baptizari quos iohannes
aqua baptizauit sed tantum sanguis eius
participatione confirmari. **Q**uantum at omnes
uiri fere christi. **V**erum iudicia dei abyssus
multa esse aspera nunc apostolorum nec visita-
tione digna nunc et apostolice sacra mentio
et prophetali est nunc sublimata. **E**t no-

tridui qd sps srs et hic in xii discipulos
et supra in centu viginti. qd e duodenarius
nus decies ductus aduentus sui signa mon
strant illud i thlm hpc in epheso que est
civitas grecor. credo ut ostenderet se sine
iudeis sine gentibz. credatqz eos tantummo
do qui vntati ecclie catholice atqz aplice
communiunt implere **T**emptauerunt autem
quidam et de circuncuntibz iudeis exorcistis
refert iosephus regem salomone exco
gisse suam qz gentem docuisse modos ex
orcismi id e aduicatorius quibus
imundi sps expulsi ab homine ulterius re
ueri no sut ausi. **S**it aut hoc interdū enā
p reprobos ad condemnationē eoz qui fa
ciunt ut ob vilitatem eoz qui vident et
audiunt ut licet homines despiciant signa
facientes tamen deū honorent ad cuius
inuationē fiant tanta miracula Multi
at ex hys qui fuerūt curiosi sectati con
tulerūt libros **C**uriose dicit magice ar
tis industriam cuius sectatores merito li
bros suos incendūt magno licet precio
estimatos quando ipsos quibz seruiant
demonē ihesu dñm et aplos eius vident
honorat **I**nvenit pecuniā denariorū
quingenta milia **E**t debitoribz in eva
gelio sub quingenario et quingente
nario denariis suis debita laxant cre
do quia corpus quqz sensibz subsistentes
in hac vita decalogi mandata tñsgradi
mur **H**ic at ppe enormitate magici se
leris millenarius adiectus est nus alie
Quinquagenarius scpe nus refert ad
penitentiā remissionēqz peccoz unde et
quingagesim⁹ penitentie psalm⁹ et quin
quagesim⁹ est remissionis annus **N**utrens
at in macedoniā duos ex ministrantibus
sibi premisit discipulos ad spargendas
elemosinas quas iherosolimā erat alla
turus ne cū ipse ueniret tūc collecte
fierent **D**emetrius at quidam nomine

argentarius **D**emetrius iste qui viam
dñi turbat nūc nomē ppiū factis ex
equit **I**mpetrat enī nūmū psequens
unde consequunt templā que diane fa
cit nō alio quā argenti metallo edi
ficat argento enī in scripturis eloquū
sicut auro sensus indicari solet et gen
tilis uersura religionē suam nōnulla
sensus ratione sed nudo sermonis ni
tore solet astrue **N**on solū at hpc
periclitabit nobis pps in redargutio
ne uenire id e nō solū opa nostra
uana nec mercede digna redarguet
verū religio quoqz nostra dehonestā
bit si pauli doctrina pualuit ydola
deos nō esse et mira gentiliū stulti
cia que illos collere nō erubescūt
quos ab homine constitui ut destitui
posse cognoscūt **E**t exclamauerūt
dixentes magna dyana ephesiorū
Quomodo demetrius perituram dixit
dianam illi contrario magnā esse
mirabant **E**t impetū fecerūt vna
nimit in theatru **T**heatru locus
est semi circuli figuram habens in
quo stantes ppi ludo scenicos int⁹
inspiciebant **U**nde et a spectaculo
grece theatru nomē accepit **I**taqz
sicut arator aut nō alio deuit cau
sas meritūqz dyane **I**asciuos tractat
foro capit area turpis concilij de for
mis opus **xx**

Et pfectus e ut iret in mare
domum **C**ū at pambulasset
ptes illas et exortatus eos
fuisse multo sermone uenit greciā
Greciā pūcia e achaie quā greci
hellada uocant **D**eniqz ubi latini co
dices grecos ut ad distinctionē in
deoz gentiles habent ibi grecū exem
plar hellenas et hellenistas scribit
Ad hanc ergo post macedoniā uenit
paulus quia pposuerat ut sup dictū
est transire a macedoniā et achaiā

ire iherosolimā in vna at̄ sabba
cū uenissēm⁹ ad frangendū panem
id ē die dñico qui ē prim⁹a sabba
cū ad mysteria celebranda cōgre
gati essēm⁹. **P**rotraxitq; sermonē
usq; in mediam noctem. **E**rant autē
lampades copiose in cenaculo pos
sit⁹ hic allegorice dicit quia ce
naculū sit altitudo spiritaliū crīs
matū. **P**rox obscuritas scripturā
lampades copiose secretorū exposicio
dictorū dicit dñica recordatio dñice
ut nostre resurrectionis et spiri
talem ammonere doctorem ut si
quando dulcedine resurrectionis
et uite venturę gaudijs illectus au
ditores suos ad virtutū summa pui
tauit at p̄lixius disputando secre
ta quelibet scripturā attigerit
mox eadē p̄t infirmos auditores
lampade plane expositionis illu
tret sicut apls cū diceret habra
ham duos habuisse filios vnū de
ancilla et vnū de libera mox ex
planando subiūxit. **H**ec at̄ sūt duo
testamenta. **S**edens at̄ quidā ado
lescens noīe eutyrcus sup̄ fenestrā
Eutyrcus hebraice amicus grece ue
ro dicit⁹ fortunatus. quorū vnū ei q̄
p̄ adolescentie uoluptatē de virtu
tū culmine cecidit alterū ei qui
p̄ condescensionē p̄dicatoris ad vir
tutū summa rediit congruit. **E**t duc
tus sup̄no cecidit de tercio cenacu
lo deorsū. **I**nter uerba p̄dicationis
occurrit occasio curationis ut dulce
dine miraculi et doctrine sermo fir
met⁹ et uigiliarū labor arceat⁹ et
memoria magistrī iam discessuri
artius mentib; infigat⁹. **T**ria uero
cenacula in quorū sup̄remo paulus
disputat. **F**ides spes et caritas sūt
maior at̄ hīs caritas. quā si quis

p̄ ignorantiam deseruit et int⁹ apli vo
res dormitae nō tinnuerit iam int⁹ mortu
os computabit. **C**ū enī in vno offendet
factus ē om̄ reus. **A**d quē cū descen
disset paulus incubuit sup̄ eū. qd̄ dese
dit incubuit incumbit complectit⁹. **H**oc
est q̄ ipse dicit. **F**ilioli mei quos iterū
p̄turo donec fornicet⁹ xp̄e in uobis. **O**p
rosior enī est resuscitatio illorū qui p̄
negligentiam q̄ qui p̄ infirmitatem
peccant. **E**t hec p̄ eutyrcum. illa p̄ tha
bitam quā petrus suscitauit exprimit⁹
et ideo illa in die infirmata moritur
hic media nocte cadit et morit⁹. **I**lla
post mortē lota in cenaculo ponit⁹ hic
tercio cenaculo lapsus deorsū mortuus
luget⁹ iste p̄nte et dolente illa ab
sente magistro. **A**d hunc paulus dese
dit. ad illam petrus suscitaturus asce
dit. illa mox uiso petro resedit hic mo
te media defunctus ē. **E**andē mane
resurgit et sole iusticie afflante re
diuinus inducit⁹. **F**estinabat enī si possi
bile sibi esset ut diem pentecosten fac
ret iherosolimis. **P**receptū quidē legis
erat. ut om̄s iudei ter in anno id ē t̄p̄e
pasche pentecosten et scenophagie ihero
solimā conuenirent sed apls prius
soli nexibus diem quinquagesime hoc ē
remissionis et sp̄s sc̄i agere festinat
Vocauit maiores natu ecclie pro ma
ioribus natu in greco presbiteros habet
nisi q̄ sp̄s sc̄s p̄ om̄s ciuitates p̄testat⁹
michi. **C**ū dicit p̄ ciuitates apte osten
dit quia ea que sibi futura erant nō
sibi ipsi sed alijs de se reuelata cogno
uit. **E**x quib; erat p̄pheta nec nō et
illi discipuli qui hunc in tyro conside
tem mouebant p̄ sp̄m ne ascenderet
iherosolimā. dicens qm̄ vincula et tri
bulationes me manent in iherosolimis
ut ubi aliquā p̄sequebat⁹ eccliam ibi
nūc pro ecclie pace decernat. **N**ec fa

rio animam meam preciosiorum quam me
 autem dicit ipsam vitam in corpore tempore
 lon. quam pro minimo ducit qui in alia
 vita gaudium prestolat eternum quia mu-
 dus sum a sanguine omni vestrum. Et se a
 proximo sanguine mundi credidit quo feri-
 endis eorum vicis non peccat. In quo vos
 spiritus sanctus posuit episcopos. Dixit supra
 presbiteros ephesi multum vocatos quos
 nunc episcopos id est inspectores nominat.
 Non enim una ciuitas plures episcopos
 habere potuit sed eosdem uenire sacerdo-
 tes sub nomine episcoporum significat con-
 iunctus est enim gradus et multis pere-
 similimus. Regem ecclesiam dei quam acqui-
 suit sanguine suo. non dubitat sanguinem
 dei dicit propter unionem persone in duabus
 naturis eiusdem ihesu christi. Et quam et
 dictum est filius hominis qui est in celo. Ces-
 set ergo nestorius filium hominis a filio dei
 separare et duos filii facere christos. Et ex
 uoluntate ipsius exurgent viri loquentes per
 uerba. De istis et iohannes ex uobis
 inquit exierunt sed non erant ex nobis. quod
 per triennium nocte et die non cessauit cum
 lacrimis monens unumquemque uestrum hoc
 pulchre et breuiter exponit arator. Qui
 ranit ecclesie tria dogmata sepius edit.
 Historicum morale sonans typicumque vo-
 lumen. Hinc iudea uacans sterelis que
 dicit arbor. Expectata tribus fructum
 non attulit annis. Omnia ostendi uobis
 id est non solum doctrine inuestigatibus et
 lacrimas insistendo. Verum ne quis infir-
 morum grauetur manibus esse laborandum hoc
 est ad quod dictum est. Et quodcumque super ero
 graueris ego cum rediero reddam tibi.
 Euangelium uidelicet predicare et ex e-
 uangelio scriptis non querere. Beatius est
 magis dare quam accipere. Non illis qui
 relictis omnibus secuti sunt dominum. Diuites
 etiam elemosinarios sponunt sed illos
 quam maxime glorificat qui cunctis que
 possident semel renuntiatis nichilominus

laborant operando manibus quod bonum
 est ut habeant unde tribuant necessi-
 tatem patienti. **XXI**

Proferti iohannes deducit uobis
 nos omnibus cum uxoribus et filiis.
 Impleta est prophetia que ecclesie
 canens ait. Filie tyri in muneribus
 uultum tuum deprecabuntur omnes diuites
 plebis. Nulla enim ciuitas maiori
 dulcedine apostolos suscepit tenuit di-
 musit. Denique hodieque monstrat in
 harenus locus ubi pariter orabant.
 Suppedit quidam a iudea propheta.
 Iudea propheta dicit quia cesarea in
 qua morabantur ad regionem samarie
 pertinet in confinio fenicie et palestine
 sita. Hec dicit spiritus sanctus. Virum
 cuius est zona hec sic alligabit iudei
 in iherusalem. Prophetas ueteres imitatur
 qui dicit solebant. Hec dicit dominus deus
 quia spiritus sanctus eque ut pater et filius
 deus est nec eorum separari operis
 potest quorum natura et uoluntas est una.
 Unde et scriptum legitur. Dixit spiritus sanctus se
 gregate michi barnaban et saulum
 in opus quod assumpsit eos id est apostola-
 tum. Et ipse paulus scribit. Paulus apostolus
 non ab hominibus neque per hominem sed per ipsum
 christum et deum patrem. Hec diximus ne
 quis forte iuxta macedoniam spiritum sanctum
 esse creaturam aut minoris aucto-
 ritatis quam patrem ut filium credat.
 Sequenti autem die introibat paulus
 nobiscum ad iacobum. Iacobus iste frater
 domini id est marie sororis matris domini
 cuius iohannes euangelista meminit
 filius fuit qui post passionem domini sta-
 tim ab apostolis episcopis ordinatus xxx an-
 nis iherosolime rexit ecclesiam id est
 usque ad septimum neronis annum. Cum
 enim iudei maxime querebant paulum
 occidere et non possent maxime ut festus
 mortuus est nec dumque albinus iniqui-
 tatem uenerat mittere manum in iacobum
 qui iuxta templum ubi et precipitatus

fuerat sepultus est. **A**udierunt autem de te quia diffensione doceas a moysen eorum qui per gentes sunt iudeorum id est quia per doctrinam christi uelut sacri legia nec deo mandante concepta dampnari dicis. qui per moysen patribus fuisse ministrata hoc enim de paulo iactauerunt non illi qui intellegant quo animo a iudeis fidelibus obseruare tunc ista debuerint propter commendandam scilicet auctoritatem diuinam et sacramentorum illorum prophetitiam scitatem non propter adipsendam salutem qui iam in christo reuelat probatissimi sacramenta ministrabat sed illi hoc de paulo sparserant qui sic ea uolebant obseruare tamquam sine his in euangelio salus credentibus esse non possit. **I**psi enim senserant uel mentis gratie predicatorum et intentioni eorum maxime aduersa docentem non per illam hominem iustificari sed per gratiam ihesu christi cuius prenunciande causa ille umbra in lege mandata sunt. **E**t ideo illi inuidiam et persecutionem concitare molientes tamquam inimicum legis mandatorumque diuinorum criminabantur. **Q**uia false criminacionis inuidiam congruencius deuitare non possit quam ut ea ipse celebraret qui dampnare tamquam sacrilega putabat atque ita ostenderet nec iudeos tunc ab eis tamquam nefariis prohibendos nec gentiles ad ea tamquam ad necessaria compellendos. **N**am si reuera sic ea reprobaret quemadmodum de illo auditum erat et ideo celebrando susceperet ut actione simulata suam possit occultare sententiam non ei diceret iacobus. **E**t sciant omnes quoniam que de te audierunt falsa sunt sed diceres putabant omnes presertim quia in ipsis iherosolymis apostoli iam decreuerant ut quisque tunc iudeos gentes cogeret iudaizare. **N**on autem

decreuerant ut quisque tunc iudeos iudaizare prohiberet quia iam ipsos iam doctrina christiana non cogeret. **D**um enim septem dies consumarentur. **R**onidum consummati erant hi dies sed eorum cursus agebat et consummatio spectabat. **Q**ui autem incipiebant septem consumari alioquin non potest ista sententia quam ipse post quinque dies aduentus sui in cesaream presidi dixit quia non plus sunt michi dies quam christi ex quo ascendi ad uiam in iherosolimam. **S**i enim ihesu vii et illis quinque diebus concilii illius diem quo ipse perhariseos et saduceos diffidauerat et illi quo se iudei deuouerant cum occisuros adiereris perulubio plusquam christi ibi repperunt esse dies. **H**ic est homo qui aduersus populum et legem et locum hunc omnes uisus doret. **Q**uia uidebant noue gratie sectatores nimis ceremonias legis et templi sollempnia frequentare timebant sicut in euangelio legitur ne uenirent romani et tollerent eorum et locum et gentem. **Q**uoniam dixit grece nostri dei. **N**ame tu es egyptius. **E**gyptius enim quidam uenit ad iudeam qui fidem sibi prophetie magica arte confiscentis triginta milia iudeorum congregauit et transiens per desertum peruenit ad montem oliueti paratus intrare iherosolimam urbem quam sibi subiungat sed conatus eius preuenit felix mox quam cum armatis occurrentibus egyptio quidem cum paucis fugato aliis etiam pentis temere cepta facile restrinxit. **Q**uatuor milia sicarioz uirorum. **N**on est de hoc nudo satellitum inter tribum qui hoc locutus est et iosephum qui de egyptio secessit habenda controuersia potuit enim fieri ut primo cum paucis eisdem qui huiusmodi tyrannidem agentibus adueniens plures sibi postea publica fraude coniunxit legitur autem tunc felix hoc genus surrexisse latronum qui non locorum ut tamen abdita captantes sed firmas id est breues

manu gladios gestantes in ipsa luce diei
 ipso p[re]mixti se coadherentes vbiere et uenta
 bant ut querelam mors p[er]ueniret et p[re]s
 sor lateret. et si qui cōmotus fuisset q[uo]d
 in medio vrbis talia agerent. et hic pe
 nebat ita piculi metu ut dissimulatioe
 facinoris sicutus nō deprehendebat. **A**
 t[er]so cilicie nō ignote ciuitatis municipis
 natus quidem a post in oppido egisca
 li galilee fuit. quo a romanis capto
 cū parentibus suis tarsu cilicie cōmigrā
 uit a quib[us] ob studia legis missus the
 rosolima a gamaliel viro doctissimo
 sicut in sequentib[us] ipse memorat erudi
 tus est. nō at se ciuem ut municipem
 a municipio id ē territorio eiusdem ci
 uitatis in quo nutritus ē appellat. dic
 tū est municipiū q[uo]d tantū munia id ē
 tributa debita ut munera reddat. Nam
 liberales et famosissime cause et que
 ex p[ri]ncipe p[er]ficiunt ad dignitate ciuita
 tim p[er]tinet. Nec mirū si se tarsensem et
 nō egisgaliten dicat cū dñs ipse i beth
 leem natus nō bethleemites sed nazareus
 vocabat.
Orem at nō
 audierit eius qui loquebat[ur] mecu[m]
 sup[er] de hac visioe narrat hystoria q[uo]d
 comites illi stantes stupefacti audi
 entes quide vorem nemine at videntes
 vnde colligit eos sonū cōfusa vortis nō
 at discrimen audisse verbor[um]. Vociferan
 tibus at eis et p[re]sentib[us] uestimenta
 sua et puluerem iactantibus in aerem
 In dñi passione sacerdos solus de throno
 celis uestimenta scindit quia tūc sa
 cerdotū vetus erat nouo mutandū. **M**it
 uero qui post necem ap[osto]lor[um] tota simul
 gens erat regni gl[ori]a spolianda. cuncti
 indumenta p[re]ciat et clamore puluere
 mixtū ad se tollunt iuxta q[uo]d psalm[us] ait
 Supbia eor[um] qui te oderūt ascendit p[er]
 ego m[un]da pecunia ciuitate hac consecut[us]
 sum. Alia edicio manifestus q[uo]d dixit
 insinuat. Dixit tribu[m] tam facile te dicis
 hominē romanū esse ego enī scio quanto

ptero ciuitatem istam possedi. **E**t
 paulus. Ego at et natus sū id ē in
 hoc ego plus te romanus sum q[uo]d nō
 alibi natus romanū nomē enī sed in
 ipsoz sū ciuitate p[ro]genitus. **XXIII**

Perturbat te deus paries dealbate
 Non perturbatioe animi cōmotus
 hoc dixit sed utiq[ue] p[ro]phetando locutus
 est. quia figurale illud pontificiū
 q[uo]d erat in parietis dealbati similitu
 dine compositū p[er]ueniendū esset ad
 destructionē. cū iam ueri sacerdotū
 xpi aplis euangelii p[re]dicantibus ad
 uenisset et inde ē q[uo]d ait. p[er]ueniet te
 deus. nō dixit p[er]ueniat indicatio usq[ue]
 modo. **H**oc ipsū futū significans nō
 optatūo maledicens quā tranquillo
 enī animo hec diceret sequenti res
 p[on]sione manifestat dicens. **N**escie
 bam fratres quia p[ri]nceps ē sacerdo
 tum. Nam et si hūc uere nouerat
 in nouo testamento p[ri]ncipem nō esse
 sacerdotū tamē erudiens alios atq[ue]
 ergo eos qui in potestate sūt modestius
 conuerti monens. ipse quoq[ue] hoc vo
 luit temptare. **V**iri fratres ego pha
 riseus sum. Sicut vnitas bonoz semp
 utilis sic maloz vnitas semp ē bonus
 noxia. **V**nde apl[us] p[er]secutores suos dis
 socia[re] satagit ut que uniti cinxerūt
 diuisi laxarent. Sic mare rubrū q[uo]d
 solidū filios isrl[ael] artauerat diuisum
 ab egypto liberauit. **Q**uod at se filiū
 phariseor[um] siue iuxta grecū filiū pha
 risei testat[ur]. hoc ē q[uo]d sup[er] gloriat[ur] se
 ante pedes gamaliel qui phariseus
 fuisse legit[ur]. **A**phetas legem q[uo]d didicisse
Et deuocuit se dicentes. neq[ue] man
 ducatu[rum] neq[ue] bibitu[rum] donec occide
 rent paulū. **C**ū dñs dicit. b[ea]ti qui esu
 riūt et sitiu[n]t iusticiam. **I**sti eō
 trario iniquitatem esuriūt et sangui
 nē adeo siciunt ut cibos etiā corpori
 abdicent donec iusti morte faciant. **S**ed
 nō est sapientia nō ē prudēcia nō
 est consiliū cont[ra] deum. Nam et sup[er]

xxiii

paulus hostias licet optulit caput
trahit. nudi pedalia exercuit iudeis
factus sit iudeus vincula tamē que
predicta erant nō euasit. et hī isti
quāuis consilia cogant se deuouerāt.
insidias tendant seruat. tamē ap̄ls
ut rome sicut et dictū erat xp̄s
testimoniū reddat. Et auctorem se
ditionis secte nazarenorū illo quidē
tpe xp̄iani pro obprobrio nazareni
vocabant. postea vero int̄ iudeos sur
rexit heresis que dicta ē nazarenorū
qui i xp̄m credūt filii dei natū de vir
gine maria et cū dicunt esse qui sub
poncio pylato et passus ē et resurrexit
in quē nos credim⁹ sed dū volunt et
iudei esse et xp̄iani. nec iudei sūt nec
xp̄iani. Quē et apprehendim⁹ a quo
potēis ipse iudicans de omibz istis
cognosce. In hoc loco quidā nri co
dices aliquot uersus minus habent
qui in greco ita legunt. quē et ap
prehendim⁹ et scdm legem nostram
volūm⁹ iudicare.

Transiens at̄ lysias tribun⁹ cū
inter vi de malibz nris eduxit
iubens accusatores eius uenire ante
te quo possis ipse iudicans de omibz
istis cognosce. Confiteor at̄ hoc tibi
qd̄ scdm sectam quā dicūt heresim
sic deserui patri deo meo. Que enī
consequēcia ē cū qui grece locutus ē
dicere scdm sectam quā dicūt here
sim cū idem latine secta qd̄ heresis
grece significet. sed aut sic deserui
patri deo. scdm illam uidelicet viam
quam increduli heresim id ē sectam
nūcupant q̄ magis habeat p̄tinaciā
quelibet sectandi quā industriam pec
ta dinoscendi. Quidam at̄ ex asia
iudei. longe ad supiora. id ē hī sunt
qui me inuenerūt in templo. Biennio
at̄ expleto accepit successorē felix
porciū festū. Bienniu dicit consuectio
his pauli in cesarea. nō at̄ presidat⁹

felix. Dictū est enī sup̄ qd̄ inter annis
genti illi fuit iudex presertim cū hysto
rie narrāt secūdo necronis anno missū
romā aplm claudiū uero cesarem eo tpe
quo agrippam filiu herodis quē angel⁹
cesaree prussit iudeorū regem constitu
rit felicem quāqz totius p̄uince samarie
qz et galilee et regionis que dicit̄ t̄is
iordanen procuratorem misisse. **xxv**

Item p̄t me illis donae cesarem ap
pello. Qd̄ appellat cesarem et roma
ire festinat. Ideo facit ut predicationi
diutius insisteret. Cūqz multis hinc cre
dentibus atqz omibz coronatus iret ad
dnm. Agrippa rex et bertuce descende
rūt cesaream. Agrippa hic qui cū for
te uenit cesaream. filius est ut dicit̄ he
rodus agrippę quē ab angelo legimus
interfectū qui usqz ad subuersionē ihe
rosolimoꝝ regnū iudee tenuit semper
romanis amicus et ab omī illa iudeorū
sedicioē tutissimus. **xxvi**

De omibz quibz accusor rex agrip
pa estimo me btm apud te cū sis
defensurus me hodie. Hunc uersū alia
edicio sic trātulit. Estimo me ipsū btm
apud te incipiens rationē reddē hodie.
qui scō iheronimo quodā loco cū sua ex
posicioē sic positus est. De omibz q̄bus
accusor a iudeis. Rex agrippa esti
mo me btm cū apud te sim hodie defen
dendus. Quia p̄cipue nostri cuncta que
in iudeis sunt consuetudines et questio
nes. legerat enī illud ysaię. Beatus q̄
in aures loquit̄ audientis et nouerit
tantū orōnis uerba p̄fere quantū iudi
cis prudēcia cognouisset. Et cū occide
rent⁹ detuli sententiam alia edicio habet
occidendisqz eis sententiam detuli id ē qua
liter occiderent⁹ ipsam sententiam dedi
festus magna uoce dixit insanis paulē
insanie deputant qd̄ homo uinculatus
loco defendendi accepto nō de calūpnia
qua premebat⁹ exterius sed de consuetudine

qua intus gloriabatur sermone faceret atque
omnia reuelationis qua de persecutore i aplm
mutatus erat miracula prueret. sed et
dispensatione tui redemptoris ostensa de
resurrectione mortuorum concionantis habi-
tu impetui differet. reuera at sicut stul-
ti amencia est qua filius prodigus patre
deserens porcos paup ita et spiritualis
id e vern amencia est de qua apls ait.
Sine eni mente excedim deo sine sobrietate
sumus uobis. et in eius compacione psalmista
canit **Beatus vir cuius e nome dni spes ei**
et no respexit in vanitates et insanias
falsas **Prodis agrippa rex iherosolymis scio qd**
credis. Non hec adulando ut quida putat
sed vere pbat. **Agrippa** eni ut puit iudeorum
ritu et legibz imbutus credebat uera lo-
cutos esse prophetas. sed ad que eadem veri-
tas pingeret id e dnm xpm ut pfidus
nesciebat. Quis in concione quadam cum
iudeis habita dixisse legat sed de religio-
nis auxiliis presumitis cu orbem iam ro-
manu ihesu discipuli repleuerint aut sine
nutu putant illam crescere religionem.

Et cu multis diebus inde **xxvii**
nauigauit et vix deuenisset
cont egiptum. Melius legit contra-
candium que est insula cont asiam. Cen-
turio at credebat magis nauclero et
gubernatori. Naucleros grece latine na-
uicularius dicit. **Misit se cont ipsam ven-**
tus thyphonicus. Alia trislatio latine
dicit ventus tempestiuus typus eni gre-
ce latine inflacio dicit. **Cum arrepta esset**
nauis et no posset conari ventu. Hec alia
trislatio manifestius edidit et arrepta
naui cu no possent occurrere vento con-
mota naui flatibus collige uela ceperunt
tunc triscurrunt in insulam que dicitur caude
qua occupare no potuerunt sed scapha
musa ceperunt adiuuare nauem precingen-
tes eam traherant at et anchoras tamen-
tes ne occurrerent in syrtis ex quo osten-
dit que finis a medio latere nauius vtri-
usque circa eand eisdem anteriora di-

mersis anchoras hinc q traherent ad
unxit. sicut et in turo id e britan-
nico mari refrenande nauis post ter-
gum molaria saxa subiunge solent.
Hec eni ad retardandu nauigiu fa-
ciebant ne prepostero incursu syr-
tes incideret solet etiam auditu ter-
ribiles qd omnia ad se rapiant. Unde
salustius illis nome a tractu dicit
impositu. **Potum vix optine sca-**
pham quia sublata adiutoris utebat.
Scapha siue cata. scouos e nauicula
leuis ex vimine facta crudoz corio
contexta. Dicta at grece a contem-
plando qd tali naute ut pirate na-
uigio terras et litora pspice sole-
ant. Hanc ergo cu p adiuuanda na-
ue deposuissent in mare vix fluctu
intruente potuerunt ne laberent op-
tine. **Sumisso vase sic ferebant.**
Alia trislatio sic ponit timentes qd
ne in syrtim exciderent laxantes
antemna ita ferebant. **Adit eni**
michi hac nocte angelus dei. Non
seipsu hec dicendo iactabat sed illos
ad fidem puorabat na et ideo pe-
lagus turbati pmissu e ut et p id
qd auditus no e et p id qd auditus
est spiritualis in paulo gracia pende-
ret. **Nisi hinc in naui manserint vos**
salui fieri no potestis. Quia in pe-
riculo naufragii magis nauitaz scien-
tia qui erant gnari maris qua mi-
litu arma pdesse ualebant. **Deo le-**
uius ferebant scapham quam nau-
tas excedere. Et cu lux inciperet
fieri rogabat paulus omes sumere
cibu. **Pulcherrim in hoc loco patet**
allegorie sensus cu paulus eos quos
de naufragio saluari pmissit cibum
sumere suasisit et quia nocte media
quatuor anchoris int vndaz impetus
tegebant. orta die terre sinum con-
scendit quia nullus huius soli tempe-

tates nisi qui pane vite pascit euadit
et qui in nocte tribulationum presen-
tium sapientia fortitudini temperantie
et iusticie totis viribus innuit mox
domini auxilio coruscante portum salutis
quem quesierat consequitur ita dum tax-
at ut a seculi rebus expeditus flam-
ma solummodo dilectionis qua pectus
calefaciat querat Et leuato ar-
temone secundum flatum aure tendebant
ad litus **A**terno est modicum velum
dirigende porius nauis causa comen-
datum quam celeritatis Et cum inci-
dissemus in locum bithalassu inpege-
runt nauem **B**ithalassu bithanice
nauis dicit quia greci mare thassalan
vocant significat autem litus in mare
protentum eo denique mari se diu-
dente hinc inde circumdatum Et pro-
ra quidem fixa manebat immobilis pup-
pis uero soluebat a vi maris. **I**deo
nauis ista perit quia non leui cur-
su fluctibus super lapsa est sed ipso
equoris fundo violenter infixam
partim solo retinet partim unda
vexante confringit talis est perfecti
casus animi huius scilicet dediti qui
cum mundi desideria calcare neglex-
erit quia proram intencionis ter-
re funditus infigit totam operam
consequentiump compagem curatum
fluctibus soluit sed huius nauicule
fragmentis qui euasere terram
petunt quia periculi exemplum
alij se caucius agunt **xxviii**

Quoniam congregasset autem paulus
sacramentorum multitudinem et in-
posuisset super ignem **E**gressus
autem de mari apud ignem propter frigus
accendit que corda eorum quos undas
tempestatum docendo exemit amoris
ardore calefacit. **S**acramenta enim sunt
dicta quelibet exhortationum que ad
accendendam caritatem Valencia inte-
gritati decrepta scripturarum que non

diuisa sunt excisa tamquam **D**iperna a ca-
lore cum pressisset inuasit manum eius
Quia spiritus inimicus flamma virtutum de fi-
delium corde repulsus doctoribus veritatis
venena persecutionum infundit nutrit quo
manum sauciet id est opus doctrine spirita-
lis impediatur **E**t ille quidem excrucians bo-
tiam in ignem nullum mali passus est **E**o-
dem igne quo suos fouet bestiam con-
buri quia idem virtutibus et sancti perficiunt
et impii cum suo ardore auctore deficiunt
ut propheta ait **E**zelus apprehendit spiritum
incredulitatis et nunc ignis aduersarios com-
edit **C**ontigit autem patrem publici febrebus
et dysenteria uexatum iace **C**ui infirmum
infidelem prece saluat qui tymotheum
trophimumque fideles infirmos unum medi-
cinali arte reparat alterum ex toto re-
linquit nisi quia ille foras per misericordiam
sanandus erat qui uiuus interius non
erat quo non indigebant qui salubritatem
intus uiuebat **N**auigauimus in nauem al-
exandrina que in insula hiemauerat
cui erat insigne castorum **E**redo primitus
insigne castorum esse positum sed uero libra-
riorum litteram adiectam sicut frustra
paris pro frustra et appropinquat
pro appropinquat sepe scriptum in antiquissimis
exemplaribus inuenimus **I**n greco enim pro
insigne castorum parafemio dioscoridis scriptum
est dios coroi autem gemini castoris id est
castor et pollux grece uocant **T**estis
est uerbo colcorum que ab amphipito et cir-
rio geminorum auribus facta ex eorum nomine
dioscoria cognominata est quos ob id
gentiles in mari deos inuocant quia in
periculis nautarum si solutare stelle in nauem
ut in antempeis apparuerunt periculosi
si uero gemine prosperi cursus sint nun-
tiae quare aduentu fugari dicunt illam
appellatamque helenam ferunt **I**n alia
translacione pro parafemio semio dioscoridis
scriptum uidemus cui erat signum iouis filius
ferunt enim fabule iouem in eignum trans-
formatum ledam thesei coniugem constru-

prasse atq; inde natam helenam Vnde
dicit iste modo latus ales ledeos petiuit
complexus Item eandem mutatu in stella
ueriaste et rastorem ac polucem geminos
procreasse. **I**ncrassatu est eni cor ppli huius
et audierut auribz grauit. **R**e putemz
transitudinē cordis et grauitatem au-
rium nature esse nō uoluntatis subui-
git culpam arbitrii et dicit **E**t oculos
suos compresserūt ne forte viderent o-
culus id ē ipsi meritis p̄cedentibus
causa fuerūt ut deus eis oculos clande-
ret ut ad supiora iungendū est dicente
dnō ad pphetam. **V**ade ad pplm istū et
peccata quibz recitatem meruerūt illis
impropera si sic audire et ad me conuerti
dignent. **M**ansit at biennio toto in suo
conducto id ē hospicio qd ipse sibi condux-
erat xpm omibz predicabat. nō solū qui-
dem iudeis sed et gentibz quas illis re-
phatis dixerat esse saluandas **E**t dorēs
que sūt de dnō ihū xpo cū omī fiducia
sine phibitione. **N**on solū rome predicat
phylottus nō est sed nec dū neronis im-
perio roborato nec in tanta eripentes
seclera quanta de eo narrant hystorie.
Dimissū est ut ewangeliiū xpi in occiden-
tis quoq; p̄tibus predicaret sicut ipse
romanis ait. **N**unc igit p̄ficiscar in
igrlm ministratē scis **E**t paulo post
Hoc igit cū consummauero p̄ficiscar post
uos in hispaniam. **P**ostea uero id est
ultimo neronis anno retentus ab eo mar-
tyrio coronatus est. qd utrūq; in scda ad
thymothei epistola quā passurus de vin-
culis dictat exponit. **I**n prima inquit
mea defensione nemo affuit michi sed
omēs me dereliquerūt. **D**ns michi assistit
et confortauit me ut p̄ me predicatio
impleret et audirent omēs gentes et
liberatus sū de ore leonis manifestissie
p̄t crudelitatem neronis leonem esse
significans **E**t in sequentibz **E**t salua-
bit me et saluū faciet in regnū suū re-

leste qd scilicet p̄ns sibi sentiret
imminere martyriū Vnde in eadem
epistola premisit **E**go eni iam deli-
hor immolor et tempus mee resolu-
tionis instat bonū certamen certauī
cursum consummaui fidem seruaui
A M E N Deo gratias

Aethiademarch ager sanguis qui
hodieq; monstrat in helya
ad australem plagam mon-
tis syon et hactenus iuxta iudeoz
consiliū mortuos ignobiles alios ter-
ra regit alios sub diuo putrefacit
Asia regio que minor cognō-
minat absq; orientali p̄te qua ad
cappodociam syriamq; p̄gredit Vn-
diq; circūdata est mari. **C**uius p̄uin-
cie sūt syrgia pamphilia cilicia ly-
caonia galacia et alie multe sed
specialit ubi ephesus ciuitas est
aspa vocat. **A**rabia ergo regio
inter sinū maris rubri qui p̄ficus
et cū qui arabicus vocat habet
gentes multas moabitas ammo-
nitas ydumeos sarracenos aliasq;
q̄ plurimas. **A**rabia at sacra in
terptari dr. eo qd sit regio turise-
ra odores creans hinc eam greci
eudemoni nri beatam vocauerūt
Ethiopiam regio ab indo flumine
consurgens iuxta egyptū inter-
tulū et oceanū in meridie sub
ipsa solis uicinitate iacet quorū
tres sūt ppli. **H**esperici occidentis
garramentes tripolis indi orientis
Antiochia ciuitas est syne coles
in qua barnabas et paulus apli
sunt ordinati est et alia in p̄sidia
p̄uicia asye in qua idem predicantes
iudeis dixerūt Vobis oportebat